

SĂPTĂMÎNAL EDITAT DE GRUPUL PENTRU DIALOG SOCIAL

ANUL IV • NR. 2 (154) • 14-20 ianuarie 1993 • 16 PAGINI • 40 LEI

CINE ESTE PREFECTUL ANCHETĂ DUMNEAVOASTRĂ?

Pag. CONDIȚIA MINORITĂȚII/CONDIȚIA MAJORITĂȚII
11 texte de SZÁSZ JÁNOS, NEAGU DJUVARA

22

Pag. 8-10

ECOLOGIE

ANGHELUTĂ FĂRĂ APĂ
VĂDINEANU
ÎN ȚARA
NEGRULUI
DE FUM

Pag. 14-15

Radu Popa despre

Pag.
13

Ce se întâmplă cu
ROMÂNIA?

TIA ȘERBĂNESCU

MIHAI CREANGĂ

PETRE MIHAI BACANU

Pag.
4-5

ANDREI CORNEA

**“Zaiul”
la români**

O nețârmurită îngîmfare pare a fi astăzi cuvîntul de ordine național. Sîntem buni, sîntem talentați, sîntem patrioți, sîntem grozavi, sîntem grozav de buni; numai împrejurările – imperiile străine, Ialta-Malta, comuniști, iudeo-masonii etc., – poartă vina condiției noastre vremelnic precare. E o îngîmfare a cărei dimensiune nu este dublată decît de irresponsabilitatea perseverenței în autoînșelare și fals.

Ne place să ne spunem campioni în toate: în învățămînt, în cultură, în sport, pînă și în suferință. Trecem însă cu ușurință peste realizările mai convingătoare ale unora și peste suferințele mai bine asumate ale altora. Ne tot lăudăm cu “specialiștii noștri de înaltă calificare”. Pierdem din vedere nivelul lor mediu scăzut și faptul că incompetență, ignoranță, lipsa eticii profesionale domnesc. Ne tot fălim cu învățămîntul nostru, uitînd de masa imensă și amortă a dascăliilor submedioci, de planurile de învățămînt dezastruoase, de manualele confuze, scrise mizerabil. Ce să mai vorbim despre justiție, incapacită, din oportunism, lașitate și complicitate, să dea la iveală „adevărurile Revoluției”, abătîndu-se adesea chiar și de la instaurarea a ceea ce cu emfază se proclamă a fi “statul de drept”? Ce să mai vorbim despre brava noastră armată ce și-a arătat “înaltul patriotism” trăgînd în popor înainte de 22 decembrie 1989, și „înalta pregătire de luptă” trăgînd în ea însăși după această dată?

Dar locul unde lăudăroșenia cuplătă cu irresponsabilitatea ating delirul este cel al politicului.

O capitală cu peste două milioane de locuitori nu are apă din pricina unui ger de cîteva zile. Televiziunea ne arată, la lacul de acumulare, cîțiva însî lovind cu răngile amestecul de apă și gheăță despre care afîm că se numește “zai”. Președinte de republică, primar general, guvern, miniștri, prefect, “specialiștii noștri de talie mondială”, “bunii gospodari”, organele alese sau numite etc., toți, în posîda patriotismului lor nedezmințit, a enormelor promisiuni din timpul diferitelor campanii electorale, a devotăunii lor față de “cel mulți și nevoiași”, sînt dezarmați dinaintea acestei entități misterioase. Apa continuă să nu curgă, în schimb curg justificările, acuzațiile, explicațiile, somațiile.

S-a spus cîndva că “dor” este un cuvînt intraductibil. Constantin Noica susținea că “Intru” are și el această calitate și că exprimă condensat specificul național. Dar vocabula aceasta, “zai”, greu de găsit în dicționare, spune mai mult despre noi decît oricare alta, dacă vom să-i înțelegem conotațiile apărute zilele acestea: avem legi, avem Constituție, primari, prefecți, parlamentari, președinte reales, SRI, armată, biserică, specialiști, învățămînt competitiv, practicăm “reajustarea sectorială”, ne “integrăm în structurile europene”, avem chiar și un departament al “imaginii publice a României”. Degeaba. Sînt numai cîteva grade sub zero. Apa nu curge. În majoritatea instituțiilor, toatele devin inutilizabile. Cîțiva oameni, rebagiți, sparg cu răngile “zaiul”. “Zaiul” nostru național. “Zaiul” la români.

CUI Î PASĂ DE UNIUNEA SCRITORILOR? (II)

Stimătoare,
Se convoacă pentru 12 ianuarie 1993, ora 9.30,
ședința Consiliului Uniunii Scriitorilor, la
București, sediul Uniunii Scriitorilor din Calea Victoriei nr. 133.

Dată fiind importanța - pentru activitatea
breasă noastră - a acestei ședințe de Consiliu, vă
rugăm insistent să participați la lucrările și,
conform ordinei de zi anexate.

Comitetul Director al Uniunii Scriitorilor
din România, București, 23 decembrie
1992

Şedință de Consiliu al Uniunii 12 ianuarie
1993

- propunere -

1. Situația financiară a Uniunii Scriitorilor
2. Situația patrimonială a Uniunii Scriitorilor (case de creație, utilizarea eficientă a altor clădiri aflate în folosință U.S.)
3. Situația timbrului literar, a pensionarilor și a revistelor
4. Descentralizarea financiară a Uniunii Scriitorilor
5. Reactivarea comitetelor Asociațiilor U.S.
6. Completarea cu noi membri a Comitetului Director și reorganizarea conducerii U.S.
7. Diverse.

NOTĂ: Nu toti membrii Consiliului Uniunii Scriitorilor au primit această invitație; omisiunile nu se găsesc în foile invitației sau înțimplătoare. În schimb, sunt aflat de față la această ședință scriitori care nu fac parte din Consiliu (Horia Tecușeanu, de pildă), invitați de nu se stie cine. Mirela Dinescu a anunțat că nu-și va da demisia (nici nu a fost presat, de altfel, pres tare s-o face) și a negat să fi primit vreo demisie (deși ea a lui Gabriel Ilieanu a fost publicată în "22"). Cite despre "22" i s-au adus reproșuri publice. Amănunte în numărul viitor. (G.A.)

PREMIILE UNITER

1991-1992

Proiectat în mod deliberat după modele consacrate pe plan mondial (decernarea premiilor Oscar, César, Molière, Emmy, Tonny), spectacolul acesta inedit a reușit să fie ceea ce și propus să fie: "sărbătoarea eliberării de complexe", și "articularea specificului românesc în lumea Teatrului Universal". Într-o firească înlătuire a tradiției și recunoștinței, Elvira Popescu a fost simbolic evocată pe scena Odeonului bucureștean, unde au fost laureați deopotrivă maestri și debutanți, unde politicul a fost pentru o dată subordonat artisticului, aplaudându-se prezența și generozitatea Principesei Margareta a României. Dintre sponsorilor ce-i și sponsorilor, s-a dinamită cu unor kitsch-ai existenței cotidiene și s-a făcut has de necaz la voltajul grupului Divertis, care a stimulat aplombul amfionului Ion Caramitru, care, la rândul său, și-a asumat dificila sarcină de a "orchestra" în compania trio-ului Johnny Răducanu acentele (auto)ironice dintr-un moment de imitație (Dan Aștilean) sau de pantomimă (Dan Puric), acordurile nostalgic-burleschi ale muzicii lui Nicu Alifantis, pașii de balet ai trupei Contemp, la lumina starului cu nume de stea, Maia Morgenstern.

Sistemul evidențierii, al nominalizării, de către juriul format din Dumitru Chirilă, Doina Modola, Dan Jitianu, Ludmila Patlanjoghi, Ion Cojar, Julieta Tîntea, Lucia Hossu-Longin, Dan Necșulea, Ion Cocora, a mai multor creații și creatori meritoși chiar și din diaspora a fost sprinținit prin prezența la rampă a unor distinse personalități culturale care au făcut oficiale de prezentare: Leopoldina Bălănuță, Gina Patrichi, Constantin Piliuță, D. Solomon, Valeriu Moiseacu, Andrei Șerban, George Constantin, Csiky András, Mircea Albulescu, Mircea Diaconu, Ilie Gheorghe, Marian Popescu, Victor Ernest Mașek - ce au sporit densitatea cuvintelor de spirit rostită în seara de 11 ianuarie 1993, prefațate fiind de gîndul nobil al lui Emil Cioran, secundat de cel al altui Emil, Constantinescu, ca și de urarea lui Alexander Hausvater. Intreg acest happening stănd sub semnul trofeului imaginat de Ion Bitan: o carte de bronz, o carte salvată parcă dintr-un cataclism, asigurată să nu-și piardă nici o filă, căci CARTEA semnifică ideea de intelectualitate, de memorie. De memorie eternă și pentru efeverul, dar totuși nemuritorul TEATRУ.

• Cel mai bun spectacol: "Titus Andronicus" de Shakespeare (Teatrul Național din Craiova) • Cel mai bun regizor: Silviu Purcăreț (regia la "Titus Andronicus") • Cea mai bună scenografie: Stefania Cenean (scenografia la "Titus Andronicus") • Cel mai bun actor: Victor Rebengiuc (pentru rolurile Josef Kaplan din "Forma mesei" și David Edgar - Teatrul "L. S. Bulandra", Svetlovodov și Smirnov din "Comedii... comedii" de Cehov - Teatrul Odeon) • Cea mai bună atracție: Mariana Mihăi (pentru rolul Popova din "Comedii... comedii") • Premiul pentru critică: Alice Georgescu • Premiul pentru debut: Ozana Oancea (pentru rolul Lavinia din "Titus Andronicus") • Premiul pentru excelență: George Banu (critic), Sanda Manu (pentru pedagogie artistică), colectivul de actori ai spectacolului "...au puș cătușe florilor" de Fernando Arrabal (Teatrul Odeon) • Premiul pentru întreaga activitate: actori - Clodiu Berthola, regizori - Ion Olteanu, scenografi - Paul Bortnovski, critici - Valentin Silvestru • Cel mai bun spectacol de teatru tv: "Ce zî frumosă!" de Michel de Ghelderode. Regia Dinu Cernescu. Producția a Departamentului Film-Teatru al Televiziunii Române • Diploma pentru producție scolilor de teatru: Anca Berlogea (pentru regia la "Equus" de Peter Shaffer - Studioul Academiei de Teatru și Film din București) • Cea mai bună piesă românească a anului: "Evangelistii" de Alina Mungiu (premiu acordat de juriul concursului format din Victor Ernest Mașek, Natalia Stancu, Sanda Manu, Alice Georgescu, Alexandru Dabija, Dominic Dembinski, Victor Parhon, Victor Ioan Frunză, Marian Popescu, Cristina Dumitrescu, Victor Scordăet, Valentin Silvestru). La ediția '92, sponsorizarea acestui premiu a fost oferită de Fundația Principesa Margareta a României).

IRINA COROIU

IMPORTANT

Abonamente avanajoase la "22"

Redacția "22" anunță că oferă reduceri avanajoase la prețul abonamentelor pentru pensionari, elevi, studenți, cadre didactice, foști deținuți politici și veterani de război. Ca urmare, costul unui abonament pe trei luni la revista "22" pentru cititorii din categoriile amintite va fi doar de 350 lei (indiferent dacă se expediază în București sau în provincie). Cei interesați să rugă să expedieze prin mandat poștal suma de 350 lei (pe adresa: Revista "22" cont 45103532, BCR Filiala sector 1, Str. Londra nr. 10) și un talon de pensie (pe adresa: Revista "22" Calea Victoriei 120, sector 1, București, pentru Serviciul de Difuzare).

Revista noastră asigură în continuare contractarea unor abonamente avanajoase la sediul redacției: costul unui abonament ridicat de la sediu (Calea Victoriei nr. 120), cu posibilitatea păstrării exemplarelor neridicate la redacție, este de 400 lei pe trimestru (deci cu o reducere de 11% în raport cu costul real).

Pentru abonamentele expediate prin poștă, costul va fi de 550 lei (adică o reducere de 14%).

Cititorii din străinătate se pot abona la revista "22" depunând costul abonamentului în conturile noastre deschise la Banca Comercială Ion Tăriac S.A. București: pentru dolari în contul 4020253230, pentru mărci în contul 4020253231, pentru franci francezi în contul 4020253235 (cu specificația: PENTRU REVISTA "22" sau trimițând un cec (money order) pe adresa: Revista "22", Calea Victoriei 120, cod 70179, sector 1, București, România. Costul unui abonament pentru zona europeană este de 72 dolari pe an (36 dolari pe 6 luni, 18 dolari pe trimestru) sau echivalentul în orice monedă convertibilă (120 DM anual, 60 DM pentru 6 luni, 30 DM trimestrial, 400 franci francezi anual, 200 franci pentru 6 luni, 100 franci trimestrial). Pentru celelalte continente, prețul unui abonament este de 80 dolari anual, 40 dolari pe 6 luni, 20 dolari trimestrial.

LA SEDIUL REDACȚIEI PUTEȚI CUMPĂRA DIN STOC:

Numere, după cum urmează: din anul 1990 numerele 7, 12, 14, 15, 16, 17, 18, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 28, 29, 32, 33, 35, 38, 41, 44, iar din anii 1991 și 1992 - orice număr. Exemplarele vechi din anii 1990 și 1991 vor fi comercializate la prețul de 40 lei/ex., indiferent de prețul de vînzare înscris pe ziar. De asemenea, redacția "22" ține la dispoziția doritorilor "Raportul asupra evenimentelor din 13-15 iunie" și Ediția specială "22" - "Suspiciune de fraudă".

Redacția revistei "22" anunță că își rezervă exclusivitatea pentru difuzarea revistei în străinătate. Orice altă difuzare prin intermediul difuzorilor de presă neautorizați de redacția revistei "22" este interzisă.

FUNDĂȚIA SOROS PENTRU O SOCIETATE DESCHISĂ

împreună cu

FOREIGN OFFICE, MAREA BRITANIE
UNIVERSITATEA EDINBURGH

și

MIHAI EMINESCU TRUST-LONDRA

Oferă burse de studiu pentru limba engleză la "Institute for Applied Language Studies" din cadrul Universității Edinburgh, Marea Britanie.

Perioada de studiu este de 4 săptămâni.

Bursele, în număr de 48, vor fi repartizate pe grupe de cîte 12 cursanți astfel: o grupă destinată profesorilor de limba engleză din învățămîntul superior, o grupă pentru studenți ai facultăților de limba engleză, două grupe pentru profesori de limba engleză din învățămîntul preuniversitar.

Limita de vîrstă a candidaților este de 40 de ani.

Cursurile au drept scop perfezionarea în domeniul limbii și literaturii engleze prin cursuri și seminarii, familiarizarea cu metode moderne de predare și învățarea asistată de calculator.

Dosarul de selecție trebuie să cuprindă:

1) un curriculum vitae în limba engleză menționînd studii speciale, publicații, concursuri cîștigăte etc. (care să includă adresa candidatului și numărul de telefon de acasă și de la serviciu);

2) adeverință de student sau copie a diplomei universitare și a foii matricole;

3) două scrisori confidențiale de recomandare de la doi profesori ai candidatului (în limba engleză);

4) două fotografii tip pașaport.

Conform cu Statutul Fundației, candidații care au beneficiat deja de studii sau specializări în străinătate finanțate de Fundația Soros din România nu pot fi inclusi în

selecție. De asemenea, candidații vor specifica sub semnatură dacă au mai beneficiat de burse de studiu în străinătate.

■ Dosarele incomplete nu vor fi luate în considerare.

■ Candidații săn rugă să specifică pe plic numele programului: "Edinburgh University".

Data limită de primire a dosarelor este 15 februarie 1993.

Fundația va informa candidații în scris în ceea ce privește etapele ulterioare ale selecției. VĂ RUGĂM SA NU TELEFONÂTI LA FUNDĂȚIE pentru aflarea rezultatelor, care vor fi comunicate numai în scris, și SA RESPECTAȚI PROGRAMUL DE LUCRU CU PUBLICUL: luni, marți, miercuri, joi între orele 14-17.

Sediile Fundației Soros pentru o Societate Deschisă:

■ BUCUREȘTI: Calea Victoriei 133, CP 22-196, cod poștal 71102, telefon/fax: 650.63.25 sau 659.74.27.

■ TIMIȘOARA: Piața Operei 2, et. 3, cod poștal 1900 telefon/fax: 0961/3.61.94.

■ IAȘI: Bulevardul Copou 19, CP 1356, of. poștal 6; telefon 0981/4.72.41.

■ CLUJ: Str. Galaxiei 1A, cod poștal 3400; telefon 095/15.01.63. Fundația este închisă pînă la 17 ianuarie 1993.

RADU CĂLIN CRISTEA

Despre minciună (I)

Minciuna românească are picioare scurte dar vinjoase. Acum o sătă de ani, Vlahută o întruchipa stând cu regele la masă. O metaforă pentru care a fost recompensat cu prezența în toate manualele școlare comuniste, alături de o altă sinistră nulitate pe nume Neculățu. Astăzi, minciuna nu mai este un oaspete regal, fie și numai pentru că România a devenit o republică semiprezidențială, ba chiar, în plan operativ, una prezidențială de-a dreptul. Înainte de '89, minciuna era, în mod paradoxal, o povară mult mai ușoară tocmai pentru că proporția absolută de artificiu și denatură parțial efectele, abătinându-le către o zonă de convenții chiar mai puțin dureroase decât altele. Trăirea unei gogomăni nu era însoțită de o fulgerare în ficări, să zicem, cu atit mai mult cu cît spiritul minciunii cunoștea un soi de asumare la rang național. Minciuna fiind una din mările consacrate și indispensabile ale sistemului comunist, era emisă și percepță ca un instrument aproape firesc al dialogului dintre Putere și mase. Orice mesaj era spontan introdus într-un asemenea cod mincinos, ca într-un malaxor în care lucrurile erau dezvăluite de logica lor naturală prin injectarea știutelor precepte ale sistemului totalitar. Rezultanta acestei contrafaceri, desfășurată la început mai cu perdea, iar mai tîrziu căpătind chiar aura unei miraculoase legalități, era un discurs politic plat, imuabil ca structură și inconvertibil. Minciuna se integra astfel unei retorici triumfaliste, articulate cu metodă și conform unei rețete atotcreatoare. Orice eveniment suporta astfel o decalibrare fortată și era adaptat acelei măsuri unice, acelei uniforme de o singură mărime croite după moda comunistă. O modă care, cu minime ajustări, a reușit tragică performanță de a rezista mai bine de șaptezeci de ani. Poate chiar mai mult.

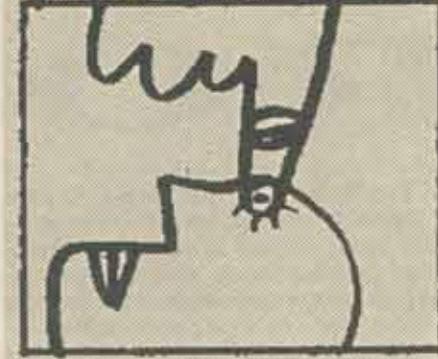
Minciuna devinea astfel un dar nedorit, ba pe deasupra și achiziționat la un preț pipărat. Pipărat, desigur, numai în măsura în care enormitatea teoretică a prețului era asumată ca un dur compromis moral și nu ca o operație de rutină a conștiinței. Minciuna era contractată în mod public, oarecum în felul în care țărani aflau nu doar că trebuie să-și vîndă vitele din ogrădă, dar și prețul de achiziționare a acestora – complet derisoriu. Transferul de proprietate, odată impus, nu mai rămînea decit ca țările să mimeze o protocolară perfidie a negocierii, moment de neocolit tocmai pentru că minciuna să primească o amprentă oficială. Mințind, Puterea se descărca de culpa sa potențială în clipa în care gestul său era asimilat și însoțit de masele largi, populare. Inutil, poate, să adaug că euforia Puterii creștea în primul rînd nu datorită dimensiunii mistificării (obiectiv relativ simplu pentru armata de münchhausenii specializați în asta), ci datorită profunzimii cu care minciuna era absorbită de popor cu o energie sinonimă prizării unui drag salvator.

Încetul cu încetul, iluzia indispensabilității minciunii s-a transformat într-o realitate din ce în ce mai puțin șocantă. Cei mai mulți s-au impăcat cu gîndul că în absență limbajului minciunii nu se poate dialoga. Nici cu Puterea, dar, din păcate, nici cu semenii. Minciuna a pătruns în case și în oase ca un apendice al friciei. Omului comun i se virau în minte fel de fel de gărgăuni înfricoșători, să zicem, groaza că pămîntul său va cădea cît de curind în mîna unor cotropitori care uineltesc în secret și abia de pot fi ținuți în frîu de o Putere, nu-i aşa, vigilentă și veghind la prosperitatea întregului popor. Maniera în care erau descriși cotropitorii, intenția lor de a ataca tam-nisam țara, disproportionalitatea altor detaliî (cum ar fi, de exemplu, asedierea celor șase milioane de români din Ardeal de către două milioane de unguri) trimiteau pe oricine la rețetarul obișnuit al minciunii. Avertismentul venea însă din spire o Putere deprinsă să blocheze cu abilitate orice alternativă, cum ar fi și aceea a unei informări paralele. Deși evident gogonată, în lipsa unui elementar control, minciuna ținea loc de adevăr, insinuindu-se ca un

corolar al spaimei și sporind, într-un amestec de repusie și adorație, credibilitatea Puterii. Pe la mijlocul anului '47, KGB lansa și către România un ordin nefostofelic menit să conducă, din umbră, la abrutizarea, la pierderea identității populației civile ce trebuia să se metamorfozeze, progresiv și în ritm alert, într-o masă informă, vidată de sensibilitate și manevrabilă ca o plastilină. E uimitor cît de profesionist a putut să lucreze această instituție infernală care, în urma unei impecabile analize a psihologiei sociale și a nuanțelor specificului național, a prevăzut totul și în primul rînd teribila degringoladă a cetățenilor în față unor impulsuri coborite din neant. Funcționarii de stat urmău să aibă salarii cît mai mici, țărani trebuiau privați de actele de proprietate asupra propriului lor pămînt, micilor întreprinderi li se distribuiau doar materii prime de cea mai proastă calitate, o întreagă rețea intra în funcțune "pentru a împiedica buna aprovizionare a pieței", punctualitatea "burgheză" a transporturilor inceta, din școli erau dată afară profesorii ce se bucurau de popularitate etc. Fusese conceput un lanț de pedepse cu aspect de gratuitate, apartinând unui autor anonim, unui soi de divinitate sadică. Hătită de atiția agresori invizibili, societatea civilă a devenit foarte permeabilă moralmente, renunțând la ultimele bricioane opozitioniste și deschizîndu-se către un spectru difuz de concesii. Inclusiv concesia de a adopta fictiunea minciunii ca pe o realitate nutritivă. Una hrânind însăși minciunător de multe guri și suflete.

Intr-o societate funcționând abolic,

ACTUALITATE POLITICĂ

supusă unor varii presiuni și inaptă să coaguleze un minim cod etic, cetățenul totalitarist a început să facă dependență de minciună și chiar să aspire către ea, ca spre un rău salvator. De aici încolo, ceea ce parea o maladie trecătoare s-a arătat a fi o boală incurabilă. A fost lesne pentru Putere să-și amplifice funcțiile și să-și întărească aparatul coercitiv, culmea, cu un inexplicabil de mare, în aparență cel puțin, suport popular. Criza absolută de soluții l-a constrins pe cetățean să admită orice, neselectiv, înghițind fiecare reacție a Puterii, tortură fizică sau morală, ca pe un inexplicabil gest de bunăvoie. Conștiințele ajunseseră să se taseze într-un asemenea hal încit păreau trase la șapirograf. Cu emoțiile refulate pînă la definitiva mutilare, omul totalitarist a sfîrșit prin a-și pierde, ca să spun așa, uzul rațiunii, evadînd spre un anormal unde crimele erau mai blinde și chiar puteau sugera o poliție a Puterii.

FUNDATIA SOROS PENTRU O SOCIETATE DESCHISĂ

împreună cu

CAMBRIDGE OVERSEAS TRUST

Anunț burse de studiu postuniversitar de un an la Universitatea Cambridge din Anglia pentru anul universitar 1993-1994. Bursele sunt în domeniul științelor sociale și umaniste (arheologie, antropologie, economie, științe politice, pedagogie, drept, sociologie, istoria și filosofia științei).

Sunt invitați să participe tineri absolvenți care au terminat facultatea în anii 1991 sau 1992 cu media cel puțin 9 și studenți în ultimul an care au obținut cel puțin media 9 în anii anteriori.

Dosarul de înscriere trebuie să conțină următoarele:

- formularele de selecție atent completate în limba engleză
- copie după diploma de absolvire și după foaia matricolă traduse în engleză și legalizate
- un curriculum vitae în limba engleză
- două scrisori de recomandare care se vor scrie pe formulare tip disponibile la sediul Fundației
- o listă a lucrărilor publicate (dacă este cazul).

Candidații trebuie să aibă o pregătire

excellentă și să cunoască limba engleză. Va avea loc o preselecție, după care cei preselecțați vor susține un test de limba engleză (TOEFL). Selecția finală se face de către Universitatea Cambridge.

Coordonatorul de program este Mihai Farcaș.

Pentru obținerea formularelor de înscriere și pentru informații suplimentare, candidații sunt invitați să se adreseze la unul din sediile Fundației Soros din:

■ București: Calea Victoriei 133, CP 22-196, cod poștal 71102, telefon: (01) 6.50.63.25, fax: 3.12.02.84 sau Bd. Ana Ipătescu nr. 3, telefon: 6.50.34.73

■ Timișoara: Piața Operei 2, et. 3, cod poștal 1900, telefon/fax: (0961)3.61.94

■ Iași: Bulevardul Copou 19, CP 1356, oficiul poștal 6, telefon: (0981)4.72.41, fax: 4.71.00

■ Cluj: Str. Galaxiei 2, cod poștal 3400, telefon/fax: (0951)1.71.10

Programul de lucru cu publicul este de luni pînă joi între orele 14,00-17,00. Termenul limită pentru depunerea dosarelor este 15 februarie 1993.

Ce se întâmplă cu ROMÂNIA liberă?

Luni 11 ianuarie '93 România liberă a spărut fără cașetă redacțională.

Vineri 8 ianuarie, sub motivația rentabilizării, directorul general al Societății "R", Petre Mihai Băcanu, a demis redactorul-suf (Tia Șerbănescu), amunind că el însuși va ocupa de acum înainte această funcție și a impus o altă structură de ziar. Ca urmare, patru membri ai Comitetului Director (Mihai Creangă, Florica Ichim, Teodor Șerbănescu și Raluca Stroe-Brunaru) au demisionat.

Costurile mereu crescă ale hîrtiei și tipografiei au întrerupt deja apariția unor săptămânale din provincie (Nu, Cartel, Gazeta de Mureș). România liberă ar fi putut să nu aibă astfel de probleme, fiindcă în spatele (sau în față) ei se află Societatea "R". Pe lîngă alte business-uri, Societatea "R" are în dotare și o tipografie care își înfirze de trei ori intrarea în funcție.

Înainte să se fi declarat nemulțumit de modul în care a fost condus ziarul, poate ar fi fost mai util ca directorul general al Societății "R", P. M. B., să-și îprivit "auto-critică" propria activitate. În loc de aceasta însă, el urcă brusc prețul publicației; tirajul cobează de la 190.000 la 110.000, apoi începe din nou să crească. În acest moment intervine P. M. B. De aceea nu pare foarte plauzibil că numai acesta a fost motivul schimbării.

Oare din cauza nenumăratelor activități și funcții de conducere (președinte AZR,

vicepreședinte AC, campanii electorale etc.), avute într-un timp atât de scuri, să fi renunțat P. M. B. cu astă ușurință la echipa care reușise să facă din ziarul România liberă o instituție a opoziției democratice?

Este ciudat însă că P. M. B. a ales într-o primă variantă pe Sorin Roșca-Ștănescu (redactor-suf adjunct) și Florin Gabriel Mărculescu (șef secție Politică) – ziariștii ale căror dosare de informator fusese deja făcute publice. Deși pînă la această oră nu a fost anunțat oficial acceptul celor doi, s-ar părea totuși că Sorin Roșca-Ștănescu ar fi primit din partea lui Ion Cristoiu permisiunea de a lucra la România liberă (ceea ce este neloilat pentru două cotidiene aflate în competiție), dar sub altă semnatură.

Poate va semna Deleanu, pentru că H15 este prea insolit (încă) pentru presa românească.

Singura piesă păstrată de P. M. B. din vechea echipă este Anton Uncu (redactor-suf adjunct) al căruia insucces jurnalistic și managerial, Momentul, care a costat Societatea "R" mai multe milioane, nu l-ar recomanda pentru nici o operațiune de rentabilizare a unui ziar.

Astăzi, în România, pentru distrugerea unei publicații nu mai ai nevoie de mineri...

"22"

PETRE MIHAI BĂCANU

NU E NICI O TRAGEDIE

Ce a determinat schimbarea de acum în redacția dvs.? Precizați această schimbare.

Am constatat că redacția era prea puțin folosită, adică foarte mulți oameni erau nefolosiți, cititorii ne reproșau un imobilism și o îndepărtare de informație concretă, la zi, mai ales cea cu caracter social. Eu zic că nu este nici o tragedie. Am numit șefi de secție tineri, nimeni nu este numit șef de secție pe vecie. Am preluat și eu, provizoriu, funcția de redactor-suf, pînă vom găsi o soluție.

Ajă amunțat, ca redactor-suf adjunct, pe Sorin Roșca-Ștănescu, iar la secția Politică pe Florin Mărculescu.

Da. Contam pe o mai veche dorință a lor de a reveni în redacție.

Numindu-l pe ei în funcții de conducere, nu v-ați gîndit că va fi atacată poziția – nu doar a ziarului, devenit o instituție, vîrf de lance în lupta pentru democrație și a opoziției, știut îndî că sunt doar oameni ale căror dosare au fost făcute publice?

Privind în urmă, consider că a fost o mare greșeală că i-am scos. Una, că nici nu erau niște chestiuni prea grave, față de ce au făcut alții. Adică, erau subțirele colaborările lor cu Securitatea. Consider că a fost o greșeală enormă acel "patrâfir" pe care l-am făcut noi cu redactorii, supunându-i la un examen umilitor și asta o reproșez tot "matriarhatului" redacției, mai ales că nu a avut nici un efect. A fost o tevatură inutilă, iar alții au profitat de faptul că noi am renunțat cu foarte mare ușurință la niște redactori.

Deci în acest moment nu mai socotiti importantă existența acelor dosare?

Nu. Pentru că atât Florin Mărculescu, cât și Sorin Roșca-Ștănescu, au avut o verticalitate prin tot ceea ce au scris după revoluție.

L-ați solicitat pe Virgil Măgureanu să vă spună dacă mai există și alte dosare și ale altor membri ai redacției?

Da. Nici pînă acum nu a dat un răspuns. L-am rugat chiar să ne dea dosarele complete ale celor doi, dacă există, pentru a ne face o părere. Interesul a fost să sape această capcană în care, categoric, am căzut.

Și despre dvs. s-a spus la un moment dat că aveți dosar la Securitate. Este adevărat?

Eu mă întreb cădintre informatorii sau colaboratorii Securității au fost arestați. Nu au fost arestați nici măcar

marii "complotiști" ai KGB. Niciodată nu aresta Securitatea pe vreun colaborator de-al ei. N-au decât să scoată, dacă au așa ceva. Dar nu asta este important.

A mai fost o problemă. Senatul redacției hotărise să fie reprimîti colegii noștri, după care Comitetul director, nedemocratic, a infirmat pur și simplu hotărîrea Senatului redacției. După un timp, după ce s-a consumat acest scandal – care putea să nici nu existe, dar a existat tot datorită frecușurilor din redacție și discuțiilor interminabile –, redacția a fost deranjată de faptul că ceea ce se hotărîse de comun acord, Comitetul director și-a permis să infirme. Eu știam că ei își doriseră să revină, mă gîndeam la o reparație. Dar nu vor reveni. Au refuzat.

Devenind acum redactor-suf, ce criterii de selecționare a ziariștilor veți avea?

Singurul criteriu va fi cel profesional. Ne vom axa pe ziariști tineri, care să alegă după informație. Ceea ce lipsește ziarului la ora actuală este informație.

Sînt directorul Societății "R", acum sînt și redactor-suf al ziarului România liberă, sînt și în conducerea Alianței Civice și în conducerea AZR. Nu vă simțiți de așa de multe responsabilități?

Nu săn, dar o să renunț pe rînd la toate. Acum mă voi dedica ziarului, cel puțin pînă ne gîndim la un redactor-suf, formula de acum nefiind cea definitivă. Eu doar gîrez funcția. Sper că Mihai Creangă și Tia Șerbănescu vor mai reflecta asupra diferențelor de opinii privind structura; a structurii, nu a orientării ziarului, pentru că nici nu se pune problema ca ziarul să-și schimbe orientarea. Sînt prea mult legat de amindoi ca să pot fi indiferent. Dacă susțîr cu adevărat și am coșmaruri, nu am decât pentru ei doi.

Am înțeles că în noua formulă de ziar propusă de dvs., Bref-ul Tiei Șerbănescu nu mai spărea. Este adevărat?

Nici vorbă. Eu chiar voiam să-i solicit Tiei Șerbănescu să mai scrie – în condiții în care ea mai are un rest de concediu.

Societatea "R" susține financiar ziarul? Cum că la sută din cheltuielile ziarului sunt acoperite de Societate?

Cam în proporție de 30%.

Ce se întâmplă cu tipografia, care trebuia să fie pusă în funcție încă din '90, și care ar fi urmat să sprijine presa independentă?

Eu am o amărăciune că foarte mulți din redacție mă tot întrebă cînd e gata tipografia, dar nimeni nu s-a dus să vadă ce este acolo. S-a dus în schimb dl. Liiceanu și a fost impresionat de ce s-a făcut. Sigur, nu era normal să ne apucăm noi de asta într-o perioadă cînd știam că vor râmâne nefolosite sute de hale industriale, dar Puterea ne-a dat afară de orunde găseam și noi un locșor. În sfîrșit, am găsit acest loc, pe o

TIA ȘERBĂNESCU

S-A DISTRUS O ECHIPĂ

Tia Șerbănescu, ați terminat de scris Bref-ul pentru ziarul de mîine?

Nu.

De ce?

Nu mai am unde să-l public.

Cum adică?

Noua formulă de ziar nu mai prevedea Bref-ul. Vineri 8 ianuarie, la prînz, P. M. Băcanu, directorul ziarului, a convocat o ședință a Comitetului director și a anunțat că va prelua conducerea României libere, prezentind și o nouă formulă a ziarului.

Puteți să descrieți această nouă formulă în care va apărea România liberă?

Nu foarte bine, pentru că nu era o formulă suficient de clară, suficient de coagulată. În orice caz, nu semăna cu ceea ce credeam noi că trebuie să însemne modernizarea ziarului, ca efort publicistic. De exemplu, prima pagină, așa cum a prezentat-o sumar P. M. Băcanu, prevedea un comentariu semnat "R. I." sau nesemnat. Partea din dreapta era ceva care se intitula "Guvernul-fantomă al României libere", caricatură și interviu, anchetă sau reportaj...

(Sună telefonul, discuția se întrerupe.)

Cine era la telefon?

Petre Mihai Băcanu. Mi-a spus să mă întorc la ziar ca redactor-suf adjunct, în formula în care el ar fi redactor-suf, iar eu, Mihai Creangă și Anton Uncu – adjuncți, pentru o perioadă. Nu vreau să se credă că sunt încăpățnată sau orgolioasă, dar ce pot să spun despre un om care, acum două zile, mă acuză că am dus ziarul de ripă și acum îmi propune un post de conducere?

Tia Șerbănescu, aș vrea să-mi explică care este regulamentul de funcționare al ziarului România liberă. Cine numește redactor-suf? Acum două zile, ați fost numit redactor-suf, iar acum două zile ați fost demis.

E foarte complicat. Avem un statut, dacă nu chiar două, care ba se aplică, ba nu se aplică. P. M. Băcanu, ca președinte al Societății "R", poate numi și demite redactor-suf. Deci, mă demis pe mine și s-a numit pe el. Eu mi-am prezentat demisia din Comitetul director (având în vedere acuzațiile pe care mi le aducea, dar și pentru că nu reușeam să văd cum mă-șă putea implica în această nouă formulă de ziar care nu fusese discutată înainte nici măcar o secundă. În această nouă formulă, P. M. Băcanu mi-a propus să fiu șefă secției

MIHAI CREANGĂ

AM FOST PUȘI ÎN FAȚA UNUI FAPT ÎMPLINIT

Cultură, dar, practic, pagina de cultură dispără, devenind o simplă agendă culturală). Imediat după mine a demisionat redactorul-șef adjunct Mihai Creangă, cu cei doi secretari generali de redacție, Florica Ichim și Teodor Șerbănescu, și Raluca Stroe-Brumaru, șef al secției Politică internă. P. M. Băcanu avea dreptul, ca nou redactor-șef, să-și aleagă echipa executivă: secretarul general de redacție, adjuncții, șefii de secție, ceea ce și să facă sămbătă, 9 ianuarie. Comitetul director este ales de Senatul redactorilor. Demisionând din Comitetul director, normal era ca Senatul să fie înștiințat de aceste demisii și să le discute, să le confirme și să aleagă alt comitet. Dar mai este un lucru care stârnește convulsii și nu de azi, de ieri, ci de un an sau chiar doi: cînd, la începutul lui '90 s-a ales Comitetul director, apoi președintele Societății "R" nimeni n-a prevăzut în Statut perioada pe care sănt aleși membrii Comitetului și președintele Societății. Mulți au început să-și pună întrebarea: pentru cît i-am ales pe acești oameni? Pe viață, ca pe Ceaușescu, sau pe patru ani, ca pe Iliescu? Sau să schimbăm cînd vrem noi, din trei în trei luni? Pe de altă parte, a prevăzut ca, la cererea unei treimi (dar și această proporție s-a tot schimbat) să se poată cere convocarea Senatului și să schimbe linia politică a ziarului, Comitetul director, dacă e ceva deosebit. De aici pornind, s-a întimpliat ca în '92, de două sau de trei ori, să se țină niște adunări în care, cu motive mai subtile sau mai agresive, s-a cerut schimbarea echipei de la conducere. De fiecare dată, aceste încercări au eşuat. Presupun că din acest motiv, de această dată nu s-a mai convocat Senatul redactorilor și s-a preferat schimbarea pe această cale.

Ce reproșuri vi s-au adus?

Unele erau de ordin mai general, altele mai speciale. Vi le voi spune așa cum mi le amintesc: că tirajul a scăzut înrîgorător, că mențin ziarul într-o încreștere nedorită în analiza politică, că există un ton de zeflemea, care nu face bine, nu se acordă suficient interes problemelor cetățenilor, că nu prea dăm multe informații... Adică aceleași reproșuri care se tot aud nu doar de două luni. Tirajul, de exemplu, a scăzut foarte mult față de '90 (și nu doar la noi, ci la toate cotidienele). A fost ciudat să-l aud pe Băcanu spunând: "Noi, care în '90 aveam un milion și jumătate...". Nimeni nu mai era astăzi un asemenea tiraj... Tirajul nostru a fost, pînă săptămîna trecută, în jur de 190.000, un tiraj obișnuit după ce evenise din scoul majorării prețurilor. La 1 ianuarie, prețul s-a majorat din nou. Nu eu am hotărît. Mi s-a explicat, cu creionul în mînă, că e necesar, dar eu n-am înțeles niciodată de ce mereu pe seama ziarului trebuie făcute niște eforturi financiare ale întregii Societăți. Dar asta este problema Consiliului de administrație. Deci, după scumpirea de la 1 ianuarie, normal că tirajul a scăzut, dar el începuse din nou să crească. Trebuie să mai adaug și faptul că sectorul de difuzare n-a fost niciodată analizat.

În perioada în care ați fost redactor-șef, cu cine ați lucrat mai bine? Cine v-a sprijinit mai mult?

A fost o perioadă de-a dreptul dramatică: sărbătorile de iarnă, greva

tipograflor, iar în redacție, foarte, foarte puțini oameni.

Cu cei angajați are România liberă? Cu Societatea cu tot - vreo trei sute și ceva. Redactori, în jur de 80. În perioada de care vorbim, mulți și au luat concedii de odihnă, motivind că se termină anul și nu și le mai pot lua. Practic, am lucrat doar cu cîțiva care au venit și, ca întotdeauna, să dovez că ziarul e făcut de o mînă de oameni, timp în care ceilalți au stat deoparte, așteptînd ceva - ori o schimbare, ori să capotă, ori mulțumindu-se doar să critice fără să facă nimic. Ei alcătuiau "bisericuțele" pe care P. M. Băcanu mi le-a reproșat tot mie. Mîna asta de oameni, cu bune și rele, a lucrat. Ceilalți au luat salarii degeaba.

P. M. Băcanu v-a anunțat de această schimbare?

Nu.

Dar cînd v-a anunțat?

Chiar în ziua în care a făcut-o.

Ați mai plecat o dată de la România liberă. Seamănă cele două momente?

De fapt, în '93 am fost demisă doar din funcție. Aveam posibilitatea să rămîn ca șef de secție sau redactor simplu. Acum cîteva clipe, P. M. Băcanu mi-a oferit să fiu adjunct. (Telefonul sună din nou. Închid reportofonul.)

Cine era la telefon?

Nicolae Manolescu. Mă invită să vin la România literară cu Bref cu tot. (Ride) Este a două oferte, după cea venită din partea 22-ului. Să revenim la plecare. Am parcurs drumul de la birou pînă la lift în aceeași atmosferă, stînjnită, cu oameni care își fereau privirile, ca și atunci, în '89.

Spuneați că ați lucrat cu oameni foarte puțini. Totodată, în oraș circulă povestea că dvs. ați sancționat-o pe Gilda Lazăr și că, datorită dvs., a trebuit să-și ia transferul la Europa liberă.

N-am sancționat-o, ci am premiat-o. Restul e răsfat sau pretext. Transferul la Europa liberă l-a discutat cu Băcanu.

Mai există ceva comunist în România liberă?

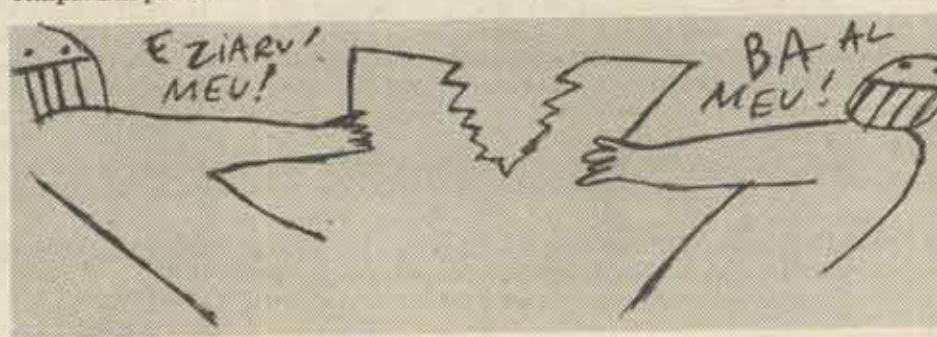
Acum suportăm consecințele faptului că România liberă n-a fost în stare să se elibereze de practici și metode comuniste. A ținut de pîldă tot felul de indivizi care n-au nici o legătură cu meseria de ziarist, cu munca, și care au stat pe marginea, dar care au luat leașă. Asta nu are nici o legătură cu profesionalismul, rentabilitatea, eficiența și.m.d.

Societatea "R" sprijină ziarul?

As zice că dimpotrivă. Deocamdată celelalte afaceri nu pot sprijini ziarul. Ni s-a spus că sunt afaceri cu bătaie lungă, ale căror rezultate se vor vedea mai tîrziu.

S-a spus la un moment dat că, după alegeri, d-lui Iliescu î se va oferi pe tavă România liberă. Credeți că schimbarea făcută acum de P. M. Băcanu poate însemna așa ceva?

Nu m-ar mira ca d-lui Iliescu să î se fi făcut asemenea promisiune, pentru că România liberă e ultimul lucru care î lipsește din vitrina cu trofee și presupun că sunt mulți dorinți să-i oferă acest cadou. Nu pot să fac legătura directă între promisiune și realizare, sigur este că o mînă de ajutor i s-a dat prin această mișcare. Cert e că n-are cum să-i displacă d-lui Iliescu ce s-a întimplat acum la România liberă. A fost distrusă o echipă. Din păcate.

care fusese avansate, dar e greu să schimbi maniera de scris așa încât să pageze altfel un ziar. Or, asta nu se poate peste noapte. Si nici nu existau motive pentru o schimbare violentă.

Repet, ziarul era mult mai bun, era mult mai dinamic. Avea relatări foarte obiective, era deschis absolut oricărui idei venite de la partide. Am amendat, atunci cînd a fost cazul, anumite slăbiciuni ale Convenției sau ale Alianței.

Atunci ce a determinat hotărîrea lui P. M. Băcanu de a schimba conducerea și formula ziarului?

Ca în orice colectiv numeros, există felurile maniere de a lucra și felurile nemultumiri. Pe de o parte, a fost "vechea gardă", vechea redacție, din care nu au plecat decât cei care evident nu mai făceau corp comun cu ceea ce reprezenta ziarul. Îar o parte din vechea gardă nu s-a putut adapta pur și simplu la modernizarea ziarului. Si, pentru că își imagină că anii de journalism pe care îi au în spate ar reclama neapărat un tratament deosebit față de restul redacției, mulți dintr-acești vechi redactori ai României libere au trecut într-un fel de grevă, adică și-au îngăduit să nu scrie luni de zile nîmic și să-și ia totuși salariile, refuzând chiar în mod expres unele sarcini. Nu erau foarte mulți aceștia, dar dacă veneau în redacție și nu făceau nimic, atunci aveau timp să critice, fiind tot timpul nemultumiti. Si au existat, evident, destule prilejuri de nemultumire, pentru că realmente la România liberă s-a trăit foarte mult timp cu o leașă foarte mică și cu acorduri relativ mici față de alte zări. Pe de altă parte, a fost "noua gardă", să zicem, oameni veniți în presă de doi-trei ani de zile, care și-au imaginat că reprezintă mai mult decât sunt în realitate. Si unii din această nouă gardă au intrat în grevă (nu declarată), de vreme ce nimeni nu-i lăsa de urechi, de vreme ce eu admitem asemenea lucruri și mă bazam doar pe cîțiva oameni care stăteau de dimineață pînă noaptea acolo. Tia Șerbănescu a făcut foarte bine aplicînd cîteva sancțiuni cît se poate de meritate.

În acești trei ani nimenei nu a intervenit într-o măsură minimă pentru a corecta aceste deficiențe de funcționare?

Nu. Din punctul meu de vedere trebuie să recunoșc că am împins prea departe înțelegerea și speranța că exemplul personal și apelul la bun-simt vor cîștiga. Acum regret că am lăsat aceste lucruri să se dezvoltă atât de mult. Asta nu înseamnă că în adunări generale de redacție nu le atrageam atenția. Dar m-am oprit la atît.

Față de această împărțire din redacție în oameni care lucrau și oameni care nu lucrau, cum se situa P. M. Băcanu?

El avea destul de puțin timp pentru redacție. Avea de făcut foarte multe lucruri ca președinte al Societății; apoi erau responsabilitățile pe care și le asumase în alte părți - AZR, Alianța Civică și.m.d. Deci, atunci cînd venea și, sigur, își dădea seama că lucrurile nu funcționează cum trebuie, tot cei care aveau timp de pierdut aveau și vreme pentru a-i povesti, din unghiul lor de vedere, ceea ce se întimplă în redacție, astfel încât, în timp, cred că el și-a format o percepție greșită, la asta contribuind și o naivitate pe care el o are, fără îndoială.

Pentru că acei oameni care nu acceptau că un ziar înseamnă o disciplină de fier au tras concluzia, în mod simplist, că acest ziar e condus de un matriarhat căruia eu mă supun orbește. Fără îndoială, o prostie. Eu nu-mi amintesc că P. M. Băcanu să-mi fi reproșat ceva în mod direct ceva. Decât, repet, lucrurile pe care le recunosc și care vin din firea mea.

(Continuare în pag. 6)

(Urmare din pag. 5)

I-am spus de la bun început, din decembrie '89, că nu doresc să fiu *șef* și că nu sunt bun de *șef*. *Şef* înseamnă un om care trebuie să impună o disciplină și care trebuie să reprezinte o autoritate. Eu am avut naivitatea să cred că eram o autoritate prin felul în care faceam ziarul și prin modul în care scriam și că aceste lucruri sunt suficiente. Nu, nu sunt suficiente, din punct de vedere.

In ce măsură Societatea "R" susține ziarul?

Societatea "R" este la această oră cu adevărat puternică. Ceva care nu poate fi distrus, ca și ziarul, decât din interior. În timp, relațiile dintre Comitetul director și Consiliul de administrație al Societății nu au mai evoluat așa cum era de sperat să evolueze. Adică multă vreme Societatea a trăit din beneficiile aduse de acest ziar. Într-o lățime de timp s-au făcut tot felul de investiții, dintre care cea principală rămâne construirea, instalarea și montarea tipografiei. Dar în afară de asta s-au petrecut tot felul de lucruri: Societatea "R" s-a extins pe orizontală. A fost o vreme când existau foarte mulți bani lichizi din beneficiile ziarului. Dacă acești bani ar fi fost folosiți într-o activitate în care rulajul să fie rapid, ar fi putut fi înmulțiti. Dar s-a mers, cred eu, greșit, pe o politică de investiții care, poate, va da în unele cazuri rezultate pe termen lung. Deocamdată însă Societatea nu a putut susține finanțarea ziarului. Societatea nu produce la această oră, ci dimpotrivă, este încă alimentată de ziar, ceea ce este nefișe de acum încolo, după atât timp. Repet, nici una dintre investițiile de care am eu cunoștință nu sunt făcute să producă în imediat. E greu să mai găsim responsabilități acum. Cert este că de Societatea s-a ocupat P. M. Băcanu cu doi vicepreședinți – Anton Uncu și Stefan Maier.

P. M. Băcanu a vrut să-l aducă pe Sorin Roșca-Stănescu, ca redactor-șef adjunct, și pe Florin-Gabriel Mărulescu, ca șef al secției politice. Cum comentarii readucerea acestor oameni în funcții de conducere?

E destul de complicat. În primul rând, am înțeles că această variantă a și căzut din diverse motive. Florin-Gabriel Mărulescu neacceptănd cu deosebită, adică neadmitând să vină în clipa în care cel puțin Tia Serbănescu și eu plecăm, iar Sorin Roșca-Stănescu, în stilul său personal, încercând să facă și din asta o afacere de presă. Mi s-a spus că circula deja prin redacție un fax al lui în care explică nu știu ce. În orice caz, la început nu-a fost foarte greu să renunțăm la fiecare dintre ei și să-mădărur înimă pentru fiecare, dar apoi ei au evoluat diferit. Florin-Gabriel Mărulescu s-a purtat cu totul altfel, și chiar în momentele acelea foarte grele și foarte dure oare pentru fiecare dintre noi, nu numai pentru el, el a avut puterea să spună că într-adevăr interesul ziarului primează dincolo de interesul personal al oricărui dintre noi. Si așa s-a și purtat în continuare. În vreme ce Sorin Roșca-Stănescu s-a purtat cu totul altfel. Inclusiv P. M. Băcanu a avut exemple foarte clare, eram de față, cind una vorbeau la telefon și Sorin Roșca-Stănescu altceva făcea. Dar este treaba lui Băcanu dacă nu învață nimic pe parcurs.

Cu cîteva zile înainte de treaba asta din redacție, fi și spusesem Tiei Serbănescu – eram mai multă de față – să nu gîndim să-l aducem totuși pe Mărulescu (în definitiv, nimeni nu a făcut cu adevărat curățenie), mai ales că atitudinea lui după plecare a fost corectă, justificând revenirea în redacție. Tia Serbănescu a primit cu o cărcare rezervă, dar era, evident, un lucru pe care nu-l poți hotărî de pe o zi pe alta. Singurul care a fost efectiv împotriva a fost Anton Uncu.

După alegeri, d-lui Iliescu i-s-a promis că în trei luni va primi "pe tavă" România liberă...

Chiar dacă va primi "pe tavă" ziarul, va fi păcălit. Căci nu va fi România liberă, ci altceva.

Interviuri realizate de
RODICA PALADE

ANDREI CORNEA

Alianța de vorbă cu presa

Pe 6 ianuarie, la nu multe zile de la congresul său și de la alegerea noii conduceri, Alianța Civica a suportat o "baie mediatică", organizată și conferință de presă. Dr. Gabriel Andreescu, precum și alți membri din Comitetul de coordonare – Ana Blandiana, Petre Mihai Băcanu, Laurențiu Ulici, Gh. Ceaușescu, Dorana Coșoveanu, Nicolae Prelipceanu –, au răspuns la întrebările ziaristilor, curioși să afle care va fi noul "start" al Alianței. S-a aflat, astfel, mai întâi că Alianța susține întărirea Convenției Democrație, că ea se opune acelor opinii după care Convenția ar trebui să se reducă la un fel de for de coordonare al parlamentarilor "Cheii". Șansa Opoziției – mai mult – șansa frânrăii eficace a tendințelor restauratoare tot mai vizibile stau în unitate, coerență, înființarea unor grupuri de specialiști. Aceasta, chiar în situația în care diversitatea tendințelor din CDR reduce doctrina politică comună la anti-comunism.

Alte răspunsuri au evidențiat îngrijorarea liderilor Alianței față de prestațiile de pînă acum, defensive, "noi", ale parlamentarilor Convenției. S-a evitat recăderea în polemica cu PAC, ce traversase în chip destul de neplăcut recentul congres.

Jurnaliștii au dorit să știe și cum va concilia Alianța scopurile sale politice imediate cu misiunea sa civică pe termen mai lung. Am putut așa că între aceste două planuri nu poate exista o contradicție. Am aflat, de asemenea, despre acțiunile civice ale Alianței – consultații juridice gratuite în provincie, un număr semnificativ de conferințe, de expoziții, proiectul unui "manual de civism", al unui simpozion național la Sighetu Marmației cu ocazia comemorării a 40 de ani de la moartea în închisoarea din acest oraș a lui Iuliu Maniu; am fost asigurați că asemenea acțiuni, precum și altele vor fi intensificate. Viitoarele alegeri trebuie să fie de pe acum, prin schimbarea mentalităților, acțiunea care Alianța poate avea o contribuție esențială.

Pe scurt, s-au putut afla o mulțime de lucruri interesante, dovedind că AC intenționează să iasă din relativă "îetargie" în care unii o credeau scufundată. Trebuie însă să spun că, sub aspect mediatic, conferința de presă a fost sub așteptări. Ceea ce a lipsit a fost prezentarea, din partea noii conduceri, a unui manifest, ori a unei scurte și bine articulate declarații, cu referire la evenimentele curente sau la acțiunile viitoare ale organizației. O astfel de declarație, chiar șocantă ori neașteptată,

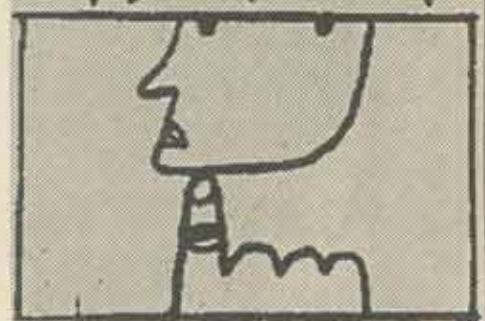
ar fi fost preluată de presă și de televiziune, difuzată, discutată, aprobată și combătută, dar, în orice caz, ea ar fi relansat Alianța în prim-planul vieții publice. Aceste deficiențe mediatici sunt curioase la o organizație atât de bogată în personalitate culturală de excepție, afară doar dacă ele nu se explică prin anumite nefințelegeri doctrinale, strategice sau tactice ale membrilor Comitetului director. Într-un moment când scena politică este saturată de evenimente, nu este suficient să-ți afișezi disponibilitatea dialogului cu presa. Trebuie să provoci pe aceasta, să o obligi să te ia în seamă, să formulezi într-un limbaj simplu și că se poate de captivant ceea ce te caracterizează și te diferențiază. Dar insuficiențele mediatici atât ale Alianței Civice, cît și ale întregii Convenții Democrație sunt, vîi, un loc comun și o veche poveste.

Dialog esuat

O binevenită întîlnire între conducerile AC și PAC, spre a se reuși aplanarea tensiunilor și conflictelor dintre cele două organizații, ce a avut loc la sediul Grupului pentru Dialog Social, luni 11 ianuarie, a dovedit și un eșec. Un eșec mediatizat, căci presa fusese și ea invitată. În timp ce AC a trimis o delegație "la cel mai înalt nivel" – din care nu lipseau Gabriel Andreescu și Ana Blandiana, președintele PAC, Nicolae Manolescu, și vicepreședintele Stelian Tănase au absențat, prezenți fiind doar ceilalți trei vicepreședinți ai partidului, Al. Popovici, Călin Anastasiu și Mihai Șora. Fără îndoială, PAC a temut să nu apară la această discuție în postura incomodă de acuzat, concentrându-se asupra lor Manolescu și Tănase resentimentele conducerii AC. Cum întîlnirea fusese aranjată fără precauții formale în deajuns de clare, obiecția AC că delegația partidului la întîlnire nu ar fi reprezentativă nu mi se pare totuși prea întemeiată.

Oricum, cei din AC s-au simțit o dată în plus frustrați și desconsiderați de foștii lor colegi și au refuzat "să negocieze". Pînă la urmă – stîrniți și de jurnaliști – cele două conduceri și-au precizat punctele de vedere. Un acord pare că există asupra unei singure chestiuni (în afara "luptei împotriva dușmanului comun"); AC și PAC sunt acum două organizații perfect diferențiate. În rest, resentimente de ambele părți – mai puternice totuși la AC – acuzații și contra-acuzații din belșug. Ceea ce pare însă a fi cel mai îngrijorător este că foștii colegi și prietenii par să nu se mai înțeleagă nici măcar asupra datelor istoriei lor

EVENIMENT

comune. Nu numai interpretările și realitatea sunt diferențiate, dar chiar și realitatea, chipurile, obiectivă este "povestită" diferențiată.

Concluzia: între AC și PAC nu numai că relațiile nu mai sunt privilegiate, dar nu mai sunt nici măcar cele normale între două organizații apartinând CDR. Cred că nu mai trebuie amintit cine are de cîștigat din prezenta situație. Măcar dacă am putea învinui pentru această dezbinare Securitatea, ori KGB! Dar, cine știe, poate că unii o vor să facă.

Un viitor președinte pentru PNL?

Aproape în același timp cu întîlnirea de mai sus, avea loc, tot la sediul din Calea Victoriei 120, o conferință de presă a Grupului pentru Reformă din cadrul PNL.

Sintetizând, putem spune că mesajul transmis presei cu această ocazie a fost următorul:

Grupul pentru Reformă luptă pentru schimbarea conducerii partidului la viitorul congres național extraordinar. Această luptă – dirijată și împotriva lui Radu Cîmpeanu – se duce pe o cale "legalistă" și ea nu presupune nici un moment înființarea a încă unui partid liberal.

Împotriva, Grupul pentru Reformă dorește unitatea mișcării liberale, unitate văzută ca decisivă în lupta ce se duce pe plan național între forțele conservatoare și cele reformiste. Dialoguri fructuoase au fost de aceea angajate cu PNL-AT, cu PNL-CD și chiar cu PAC.

În sfîrșit, Grupul a venit cu propria-ofertă pentru președinția PNL, în perspectiva congresului menționat: candidatura doctorului Constantin Bălăceanu-Stolnicu, o personalitate științifică remarcabilă, un om fermecător și un "pedigree" familiar impozant.

COMUNICAT

Conform recomandării Congresului al doilea al Alianței Civice, la 22 decembrie 1992 Comitetul de Coordonare al AC a remis conducerii Partidului Alianței Civice o invitație la dialog.

În ziua de 6 ianuarie 1993, Secretariatul PAC a propus ca întîlnirea să aibă loc luni 11 ianuarie a.c., ora 13, și a anunțat următoarea componență a delegației sale: Nicolae Manolescu – președinte, Stelian Tănase, Alexandru Popovici, Mihai Șora – vicepreședinți, Călin Anastasiu – membru al Colegiului Executiv. Alianța Civica a acceptat acest protocol, anunțând prezența întreregului sau Comitet de Coordonare.

Dialogul dintre cele două organizații nu a mai avut loc în forma proiectată, datorită absenței lor Nicolae Manolescu și Stelian Tănase, a căror participare era esențială pentru finalizarea sa. Data fiind prezența celorlăți membri ai delegației PAC anunțate, precum și a presei, conduceres Alianței Civice a făcut o prezentare a

istoriei relațiilor AC-PAC și a răspuns întrebărilor puse de ziariști.

În aceste circumstanțe, punctul de vedere al AC asupra temei în discuție este:

a) cele două formațiuni politice sunt reciproc independente și autonome, manifestându-și, deci, libertatea de opțiune în toate problemele vieții politice;

b) este de dorit ca, în virtutea apartenenței ambelor formațiuni la Convenția Democratică din România, să se renunțe la polemicile și disensiunile creațoare de confuzie și profitabile numai forțelor restaurației;

c) Alianța Civica rămîne în continuare deschisă colaborării cu oricare dintre forțele politice democratice, contribuind în acest mod la utilizarea tuturor energiilor pentru rezolvarea problemelor grave ale societății românești de astăzi.

COMITETUL DE COORDONARE
AL ALIANȚEI CIVICE

ANDREEA PORA

Colivia cu rinoceri

• Se zice că noul an o să fie după tulpul și asemănarea a ceea ce faci în primele lui zile. Să se fi gîndit la asta Televiziunea Română cînd l-a invitat în studiourile ei de două ori într-o săptămînă pe președinte? Să și dorească ea ca asemenea întîmplări să se transforme în acea obîgnință care stă la baza oricărui maraj trainic! Să fie noul ciclu de studiouri "economice", "sociale", "științifice" etc. doar un nou și fericit prilej de a-l asculta-admira săptămînal pe Ales? Căci fără îndoială, deși domnia sa a fost specialist numai în apele care de regulă izvorau din pînzele freatiche ale Moscovei și se (re)învărsau în lacurile de acumulare ceaușiste (cu debit constant pe vremea aceea), cu siguranță va avea o părere despre toate cele: cultură, energie nucleară, șeptel, sistem bancar, agricultură. Dar mai ales despre politică. Pentru că aici este punctul dumnealui forte. Aici scopul scuză mijloacele, se pot plasa lovitură în plex și pe la spate, și, cum s-ar zice, libertate de mișcare. Mai ales cînd stai față în față cu doi redactori umili și obedienti.

• Ceea ce nu a putut vedea și auzi din studio domnul președinte a fost numărul celor care, aflați în fața ecranelor, l-au blagoslovit cu vorbe nutoțmai creștinești, număr ce depășește cu mult cele nouă milioane de cetăteni care nu l-au votat, și astă deoarece dinșul a uitat să precizeze în campania electorală că programul anticriză prevedea în primul rînd calorifere reci, apă de la tuțuroi și sărăcie cu lustru. De abia luni seara a dat președintele cîteva amânunte "concrete" despre acest program. El constă în: "dirijarea resurselor de către stat" și mersul "înainte" al reformei.

• Cît despre seceta care bîntuie prin conductele Bucureștiului, vinovate sunt debitele fluctuante ale Argeșului, faptul că Ceaușescu nu a pus în practică proiectul pe care "eu și un grup de specialiști l-am înaintat" și, evident, opozitia, care nu a înțeles, "cu toate eforturile mele", să pună umărul la consens. Si pentru a implementa mai bine în capul națunii cine este vinovat de toate, a repetat că din cauza opozitiei s-a pierdut clauza, din cauza d-lui Coposu, care a trimis nu știu ce

documente compromîtoare americanilor. Că documentul cu pricina nu era semnat de dl. Coposu, că mai apăreau niște paragrafe în plus – ce mai contează?, minciuna preșidențială are întotdeauna picioare lungi, mai ales atunci cînd este ajutată de Televiziune.

• În contradicție cu domnul președinte, primul-ministrul a susținut că nu avem apă din cauză că s-a muncit prost, "debitele au fost suficiente". E drept că dl. Văcăroiu e contabil și nu inginer. Si dinșul s-a arătat convins că reforma va merge înainte, spunând că este "un apărător al statului atât timp cît nu s-a privatizat". Cum nu a precizat cînd se va produce minunea, concluzia este clară. Ceea ce îl deranjează cel mai mult este însă corupția, "imbogățîti pe spinarea celor care au creat proprietatea de stat".

• Cu adevărat inedit a fost faptul că de data aceasta "filmuletele" care trebuiau să facă intrarea în subiect nu au mai avut drept protagoniști oameni de pe stradă, ci "factori de răspundere", directori, manageri, ingineri șefi, oameni cu greutate. Văzindu-i filmat în spatele unor birouri încăpătoare, în picioare în fața panourilor de onoare sau în halele de producție, exprimîndu-se în limbaj de lemn, metal, fier-beton, funcție de specificul muncii, ne-am dat cu prisosință seama că nimic nu s-a schimbat. Nici măcar decorul.

GABRIELA ADAMEȘTEANU

Restaurătie în forță

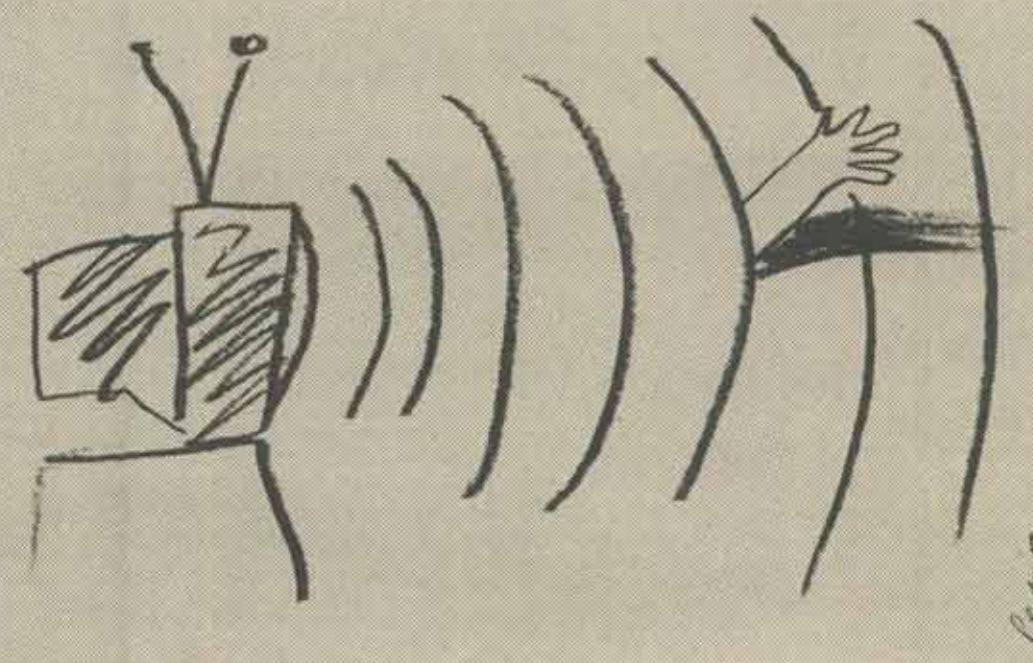
• TVR – instituție cu mari merite (alături de SRI) în victoriile președintelui Iliescu pentru restaurația comunismului – și așteaptă noul președinte. Numele care se vehiculează (Paul Everac, de pildă) par anume aruncate, după un mai vechi procedeu, pentru ca să îndreptăreasă proverbul consolator al epocii ceaușiste: "Să fim mulțumiți cu ce avem, se poate și mai rău".

• Dar criticele meritate și unanime (pentru dezinformare, pentru lipsă de profesionalism) nu trebuie să ne facă să trecem sub tacere faptul că în televiziune, după trei ani, există emisiuni care și-au cîștigat o justificată audiență și oameni care și-au făcut, pe drept, un nume. Nu sunt mulți, desigur, nu le-a fost și nu le va fi ușor. Exemplul cel mai des vehiculat este "Memorialul durerii" al Luciei Hossu-Longin. Ar trebui menționat și Simpozion, care reușește, în ciuda orei trăzii la care e programat, să mențină cultura, care se tot scufundă, în atenția publică. Poate nu întîmplător emisiunile cele mai atrăgătoare au aparținut

realizatorilor tineri: Cătălin Tărlea, Sanda Vișan. Primul și-a creat deja un stil (îl susține decupajul dinamic, încercarea de echilibrare a punctelor de vedere diferite) recunoscut ca o semnătură. Ultima emisiune, cea consacrată "previziunilor literare ale anului '93" a dovedit-o, încă o dată.

• Cum altfel însă decât sub termenul foarte la zi de "restaurație" s-ar putea intitula emisiunea dumînicală pe care ziaristul așa-zis "de opozitie" Vartan Arachelian î-a dăruit-o unui impostor de marcă al spațiului cultural (l-am numit pe Dinu Săraru)? Nevrind să facem și noi dosare, așa cum alții ne-au făcut nouă, am încercat să nu ne întrebăm, de trei ani încă, ce anume l-ar fi recomandat pe slujbașul televiziunii ceaușiste Vartan Arachelian drept vajnic opozant și președinte/membru în comitetele directoare ale diverselor comitete și comiții din mișcarea civică și presa independentă. Si pentru că o vreme ne-am condus după conceptul total neprofesionist de "presa noastră", am trecut cu vederea și plătitu-dinea care îl învăluia emisiunile și pledoariile (suspectabile), ca, de pildă, cea în favoarea unui personaj public nociv ca Adrian Păunescu. Acum însă nu mai putem avea nici o îndoială că și-a pregătit o carieră viitoare cu un gest de oportunitism ce ar putea părea de neînțeles, dacă el ar fi fost vreodată un ziarist ce și-a respectat meseria. Cu o aroganță de vedetă, el aruncă mânușa celor ce ar îndrăzni să-i dezavuieze elogiu adresat lui Dinu Săraru. Fostul său șef în televiziune, fostul satrap ceaușist, fostul diversionist – autor de romane de falsă îndrăzneală etc. – este copleșit de către independentul revoluționar Vartan Arachelian cu jenantă lingăneli de genul "Dvs. ați făcut singura tragedie excepțională de după război". Telespectatorii onești și informați și-au amintit desigur cu această ocazie emisiunea lui Mihai Tatulici de la care Adrian Păunescu și-a deschis drumul spre Parlament.

Pentru ce posturi de încredere l-a pregătit Vartan Arachelian pe Dinu Săraru?

• Vorbind despre mai multe societăți americane care ar fi cerut Congresului acordarea clauzei pentru România, președintele Iliescu, într-o emisiune televizată, a afirmat că aceste societăți "au intervenit, arățind că ei, societățile americane, capitalul american, sunt interesați în acordarea clauzei, în timp ce reprezentanții ai unor cercuri politice românești au pledat împotriva ei". "Cu părere de rău – a continuat președintele Iliescu – trebuie să constată, în ciuda celor spuse în timpul campaniei electorale de dl. Emil Constantinescu, de dl. Coposu și de alții reprezentanți ai Convenției Democrațice, că în documentele Congresului apar intervenții care se pronunță împotriva acordării clauzei. Chiar un document semnat de dl. Coposu, ca președinte al CDR, este o întreagă pledoarie de ce României nu trebuie să își se acorde clauza, în timp ce parteneri americanii au pledat cu căldură pentru acordarea ei."

• Purtătorul de cuvînt al președintelui, Alexandru Mironov, i-a comunicat lui Radu Călin Cristea (Europa liberă) că documentul amintit de președintele Iliescu există și poate fi luat de la Ministerul Afacerilor Externe. Dînsul a mai adăugat că documentul datează de atunci de cînd Vintilă Brătianu și Nicolae Manolescu au făcut vizita la Washington, înainte de al doilea tur de scrutin. La solicitarea lui Radu Călin Cristea, dl. Dinică, șeful Biroului de presă al MAE, a răspuns însă că nu știe despre ce document ar fi vorba și a indicat alte persoane din cadrul Ministerului care, eventual, ar putea da lămuriri.

• Nici persoanele indicate nu aveau habar despre ce document a vorbit dl.

Iliescu, dar s-au angajat să facă unele investigații care nu au avut, din păcate, rezultatele așteptate.

• În același timp, liderii Convenției Democrațice, dl. Coposu, dl. Manolescu, dl. Constantinescu, posibili semnatari ai documentului prin care Convenția i-ar fi sfătuit pe congresmenii americanii să nu acorde clauza, i-au negat existența.

• S-a descoperit într-o timp că o asociație din exil, condusă de dl. Ștefan Issărescu, și care în nici un caz nu putea influența decizia Congresului american, a primit pe 4 iulie 1992, prin fax de la dl. Coposu, președintele Convenției Democrațice, o listă de observații privitoare la legea electorală, proiectul de lege a presei, activitatea fostului legislativ. În acest text, cuvîntul clauză nu a fost pomenit nici măcar o dată. Această asociație (și nu Convenția Democratică sau dl. Coposu) a făcut un raport înaintat Congresului american, apreciind în finalul lui că "o garantare necondiționată, în acest moment, a statutului clauzei naționale celei mai favorizate României ar putea fi contraproductivă pentru avansarea către democrație". Atât deci, nici măcar o opunere fermă din partea acestei asociații, lipsită de o influență reală printre congresmenii americanii.

• În noiembrie anul trecut, senatorul american Tom Lantos declară: "Conducerea PNTCD mi-a făcut o puternică pledoarie ca să susțin acordarea clauzei celei mai favorizate României, punctul lor de vedere cîntărind foarte greu pentru mine".

Prefecții sănt reprezentanții guvernului în teritoriul. Se schimbă guvernul, se schimbă deci prefectii, iată un raționament pe care îl poate folosi orice partid care a cîștigat alegerile. Înlocuirea prefectilor, în general FSN, cu aleșii FDSN nu pare însă naturală nici măcar inițiatorilor lor. S-a așteptat, pentru operație, vacanța parlamentară. Hotărîrea se transmite prin emisari de încredere, uneori hîrtiile nu poartă semnaturile oficiale; altele se produce în secret, fără să se anunțe nici măcar prefectii demisi. CDR denunță politizarea

Administrației locale în urma acestor măsuri; partidele politice din opoziție își declară solidaritatea cu foști prefecti.

De ce stilul subversiv? De ce scrisorile de protest? Primele informații despre personajele care urmează să ocupe acum prefecturile motivează și prudența unora și nemulțumirile celorlalți. De această dată, intuiția Puterii coincide cu aceea a Opoziției. (GABRIEL ANDREESCU)

CINE E PREFECTU DUMNEAVOASTRĂ

TIMIȘOARA

Un prefect dorit

In cadrul campaniei de schimbare a prefectilor, doleanțele județului Timiș trebuie ascultate, chiar cu riscul de a se spune, ca de atâtea ori, că timișoreni vor prea mult și prea "altfel". Dar situația acestui județ este aparte: dacă la numirea sa, în iulie 1991, domnul prefect Dorel Borza și-a atras multe antipatie din cauza cîrului partidului său (FSN), astăzi, în imediata primejdie a înlocuirii sale, după un an și jumătate de activitate, atât colaboratorii săi apropiați, cit și mare parte din locuitorii județului, încearcă să atragă atenția asupra variantei păstrării sale în funcție. Reamintesc faptul că domnul Borza a fost numit prefect în urma propunerii forțelor politice din județ, care au căzut de acord asupra soluției de conducere: prefect fesenist și subprefect din partea opoziției (unul penelist, celălalt al Asociației Foștilor Deținuți Politici).

Discutind cu cîțiva dintre reprezentanții administrației județului, a fost ușor să remarc faptul că toți insistă asupra colaborării bune cu prefectul Timișului, asupra calităților sale, atât ca om, cit și ca specialist în administrație. Sunt declarații ale domnilor Drobnic (subprefect), Vioro Coifan (președinte al Consiliului județean Timiș), Ioan Hațegan (inspector șef al Inspectoratului pentru Cultură Timiș), col. Vasile Coporan (șef al Inspectoratului județean al Poliției).

Domnul Viorel Oancea, primarul municipiului Timișoara, aduce unele completări: "Cu actualul prefect m-am întîles foarte bine. Cred că amindoi am vrut să fie bine pentru oraș. O schimbare ar afecta echilibrul existent. Noi am obținut acest post în condițiile unor negocieri cu Iliescu și cu Parlamentul. Pentru a nu bulvera viața acestui oraș, numires prefectului ar trebui lăsată la latitudinea forțelor politice locale. Eu îl prefer pe Borza. Schimbarea lui ar fi o diversiune din partea Puterii".

Reamintesc faptul că aceste păreri vin din partea unor oameni cu alte opinii politice decât cele ale domnului Borza.

Sperăm ca Guvernul să țină seama de preferința timișorenilor. (Ramona Băluțescu)

CLUJ

Prefectul nu ajută, dar nici nu face rău

Grigore Zanc – Date biografice: născut la 26 ianuarie 1940 în satul Sigâu, județul Cluj, căsătorit. Are o fată studentă. A absolvit liceul la Dej în 1956, a lucrat după aceea ca suplinitor în învățămînt. În 1964 a început studiile la Facultatea de Filosofie din Cluj; absolvent în 1969. Apartenență politică actuală – FDSN. Înaintea de 22 decembrie 1989 – activist PCR. A lucrat în cadrul secției de cultură a Comitetului județean PCR între anii 1972-1980. A lucrat și lucrează de asemenea pe post de cadru didactic la Facultatea de Filosofie din Cluj. În 1981 și-a luat doctoratul în filosofie și din 1990 este conferențiar. A scris mai multe cărți: romanele "Conul de umbră" (1975) și "Cădere liberă" (1978), lucrarea "Etica spiritului revoluționar" (1975), studiul "Nivele și dimensiuni etice ale esteticului" în volumul "Etic și estetic" (1979), primul volum al romanului "Careul de fugă", al doilea volum al aceluiași roman în 1990, precum și o serie de studii, eseuri, proză scurtă.

Părerea prefectului despre opoziție: "Un stat de drept presupune pluripartitismul, deci și existența unei

opoziții. Opoziția românească s-a postat însă, după părerea mea, aproape în exclusivitate pe poziția negativă a lui "nu!". Sau a lui "jos!". Cred însă că "opozitie" ar trebui să înseamne înainte de toate, în perspectivă politică, o ofertă a unei alternative de guvernare, de soluționare a problemelor cu care se confruntă o țară, cu atât mai mult în perioada de criză".

Părerea opoziției despre prefect

PNTCD – interlocutor dl. Bogdan Cerghezan, secretar general adjuncț al organizației județene Cluj și consilier municipal din partea CD: "PNTCD Cluj consideră că dl. prefect Grigore Zanc ar trebui să-și între în drepturi și să aplice legea în special în legătură cu primarul PUNR-ist Gheorghe Funar".

PAC – interlocutor dl. Petru Lițu, președinte al organizației județene Cluj, deputat de Cluj din partea CD: "Prefectul Zanc reprezintă elementul de continuitate între regimul Ceaușescu și regimul Iliescu. Ca scriitor – deci ca intelectual – reprezintă categoria celor ce și-au permis unele libertăți cu aprobare „de la centru”, adică de la nomenclaturiști mai mari în rang decit domnia sa. În același timp însă și autocenzurat în ceea ce a scris. Ca politician este un oportunist. A fost cu Petre Roman cînd acesta era prim-ministrul, a fost alături de el – chiar într-un mod slugarnic – cînd era doar lider național FSN. Înainte de „mareea schismă” a FSN, după care a trecut în tabăra comunista Iliescu, în momentul în care acesta avea un alt partid prezential. Este împotriva democrației, apărindu-și trecutul comunist. Ca prefect este – vorba

municipiu, de Funar ca primul care privește u legalitatea misiunile cu c Prefectura a sesizări de fa către actuala N-a răspuns a le-a analizat c public rezultat acel punct d actualul prefect prea neutră pe Clujul – înimă confruntă de c etnice deosebite. Întotdeauna că prefecturii î mediere, ace derobeze de la între partide cunoscut exempl UDMR-ul cu îl Dl. Funar a i medierea pref nimic. Este u neimplicare în orașul".

PNI – interlocutor Bogdan, membru permanent c consilier jude relativ bună d cîteva situații colaborarea sa apt pentru ac un prefect pr undeva pe o cal UDMR – în Zoltán, secretar județean Cluj: "a d-lui Zanc est Pe de o part

ARTICOLUL 122

CONSTITUȚIA ROMÂNIEI

(1) Guvernul cîte un p fiecare ju municipiul Buc

(2) Prefectul este repre Guvernului pe plan local și serviciile publice descentralizate ministerelor și ale celorlal centrale, din unitățile adm teritoriale.

(3) Atribuțiile prefectului se potrivit legii.

(4) Prefectul poate ataca, în fa de contencios administrativ, consiliului județean, al celui de primarului, în cazul în care cons ilegal. Actul atacat este sus drept.

CONSTANȚA

Un probabil viitor prefect – "Erou al agriculturii sociale"

numește efect în deț și în rești.

zentantul conduce izate ale organe nistrativ-

stabilesc

instanței un act al cal sau al deră actul endat de

Probabilă numirea a d-lui Anghel Constantinescu (FDSN) în locul d-lui Manole Adrian (FSN) în funcția de prefect al județului Constanța a dat naștere unor reacții vehemente. Nouă filiale locale (FSN, PNL, PNCD, PAC, PSDR, PNLC-CD, NPL, PN-AT, și PDAR) au înaintat un protest în care arată că numirea d-lui Constantinescu – cunoscut pentru "realizările sale în agricultură" – ar duce la "autentică restaurație a comunismului în Constanța, prin numirea în fruntea județului a unor persoane care au slujit pînă la sacrificiu în perioada comunistă regimul ceaușist". Protestul a apărut în ziarul local "Cuget liber".

FDSN a replicat la rîndul său printre un comunicat către populație, în care arată că "pe plan local se desfășoară acțiunea de împiedicare a operei de guvernare" și că "politicii de largă deschidere și colaborare propuse de FDSN i-s-a răspuns printre un refuz cinic".

Lucrurile rămîn într-un stadiu tensionat pînă cînd numirea prefectului de către premierul Văcăroiu va deveni oficială. (Marian Chiriac)

Dominul NICOLAE VĂCĂROIU
Prim Ministrul Guvernului României

Dominul Prim Ministrul,

Vă transmitem gîndurile noastre sincere de sănătate și liniște, acum, la cumpăna dintre ani, dorindu-vă și urindu-vă totodată "La Mulți Ani!"

Dominul Prim Ministrul, vă adresăm rugămintea de a analiza și hotărî cu obiectivitate asupra problematicii numirii unei noi echipe la conducerea Prefecturii județului Constanța, deoarece constatăm acum, la sfîrșit de an, moment ales cu bună știință de anumite forțe politice, o maximă preocupare pentru dobândirea prin forță a acestor poziții.

Am dorit să nu fim martorii unui autentic proces de restaurație a comunismului în județul Constanța, neacceptînd în fruntea județului persoane care au slujit pînă la sacrificiu în perioada comunistă regimul ceaușist și nominalizînd aici pe Anghel Constantinescu și alții.

Înțelegem că jocul politic și poziția câpătată de FDSN în urma alegerilor din septembrie a.c. în plan național, precum și faptul că s-a angajat pe calea guvernării ar justifica dreptul de a solicita unele funcții în conducerea unor prefecturi de județ, dar nu putem accepta impunerea în județul Constanța a unor persoane care s-au dovedit în trecut că s-au implicat pînă la identificare cu politica ceaușistă, cu tot ce a avut ea mai inuman.

În acest context, afirmăm cu responsabilitate, că în situația în care se va ignora poziția câpătată și de celelalte forțe politice în structura politică a județului Constanța, în urma alegerilor locale și parlamentare din acest an, unde FDSN nu deține la nivelul administrației locale sau județene nici 2% și vom fi martorii unui proces de restaurație, ne vom rezerva dreptul de a face apel la reprezentanții noștri în organele administrației județene, municipale, orașenești și comunitare pentru a-și prezenta demisia din funcții, precum și la electorat pentru organizarea de mitinguri de protest, neacceptînd sub nici o formă colaborarea cu astfel de reprezentanți impuși.

Încrăzitori în obiectivitatea și dorința Dumneavoastră de asigurare a unui climat de echilibru la nivelul conducerii Prefecturii județului Constanța, climat realizat prin rezultate de actuala conducere, no angajăm, domnule Prim Ministrul, să contribuim la găsirea unei soluții, oferînd în acest sens disponibilitatea noastră spre dialog cu orice reprezentant nominalizat de către Guvern.

Sîntem convinsî că ratjuna se va impune în fața dorinței carbe de putere, în fața presiunilor FDSN-iste de impunere cu orice preț a unor persoane – nu personalități –, care ar genera grave dezechilibre la conducerea autorităților administrative din județul Constanța, și că într-un climat de reală responsabilitate, împreună, vom găsi și soluția cea mai adevarată, în interesul general al județului nostru.

Vă mulțumim, domnule Prim Ministrul, pentru înțelegerea manifestată și vă asigurăm de înalța noastră considerație.

Cu deosebit respect,

Organizația județeană Constanța FSN; Organizația județeană Constanța PNL; Organizația județeană Constanța PNCD; Organizația județeană Constanța PAC; Organizația județeană Constanța PSDR; Organizația județeană Constanța PNLC-CD; Organizația județeană Constanța NPL; Organizația județeană Constanța PDAR; Organizația județeană Constanța PN-AT

ARTICOLUL

96

LEGEA Administrației publice locale

Prefectul județului și al

municipiului

București.

Art. 96. – Guvernul numește cîte un prefect în fiecare județ. De asemenea, numește un prefect pentru municipiul București și Sectorul Agricol Ilfov.

Prefectul este ajutat de un subprefect, iar la municipiul București, de 3 subprefecți.

Numirea și eliberarea din funcție a prefectilor și a subprefectilor se fac prin hotărîrea Guvernului.

Pentru a fi numiți în funcție, prefectul și subprefectul trebuie să aibă studii superioare și vîrstă de cel puțin 30 ani.

Art. 98 – În calitate de reprezentant al Guvernului, prefectul veghează ca activitatea consiliilor locale și județene și a primarilor să se desfășoare conform legii.

Între prefecti, pe de o parte, și consiliile locale și județene și primari, pe de altă parte, nu există raporturi de subordonare.

ARGES

D-le Ion Cîrstoiu, cînd și cum ati fost schimbăți din funcția de prefect al județului Argeș?

Pe 29 decembrie '92, la ora 8 dimineață, dl. Nițu, președintele filialei FDSN, mi-a dat telefon și mi-a spus: "Azi la 10,30 are loc investitura mea ca prefect. Te rog să chemi salariații în sala de festivități". Am răspuns că neprimind nici un fel de mesaj din partea Guvernului, nu pot face asemenea pregătiri. Dl. Nițu a zis: "Va veni Ninosu cu toate actele". Am dat telefon la Guvern, dar directorii pe care i-am găsit nu știau nimic. Pe la ora 10 am dat de dl. Hrebenciuc, dînsul mi-a spus că da, este adevărat, voi fi înlocuit chiar în acea zi. Puțin după aceea a venit dl. Ninosu cu o hîrtie nesemnată de primul-ministru, doar cu o stampilă într-un colț, hîrtie care nu mi-a fost arătată de la început. N-am comentat. Am mers în sala de festivitate, s-a citit hotărîrea, și s-a numit noul prefect în persoană d-lui Nițu. Am predat cheile și am plecat acasă. (Rodica Palade)

MARAMUREȘ

Un prefect contestat de toți

FDSN încearcă să numească în funcția de prefect la Baia Mare pe dl. senator Botiș Grigută-Augustin. Lucrul acesta nemulțumește profund aproape toate formațiunile politice locale, fără a mai pune la socoteală interesele personale. Printr-un memoriu adresat președintelui și guvernului României, 16 partide și asociații din Maramureș, ce acoperă practic tot spațiul politic local, se opun categoric numirii d-lui Botiș. Fără a se contesta dreptul partidului de guvernămînt de a propune viitorul prefect dintre membrii săi, dl. Botiș este considerat total nepotrivit pentru această funcție, ca "o persoană foarte contestată, atât în Baia-Mare, cît și în întregul județ Maramureș, departe de a fi factorul de echilibru necesar perioadei de tranziție". (Marian Chiriac)

(Continuare în pag. 10)

Grupaj realizat de
RODICA PALADE

CINE E PREFECTUL DUMNEAVOASTRĂ?

VILCEA

Eram sigur că voi fi schimbat

În data de 29 decembrie 1992, la Rîmnicu Vilcea a avut loc schimbarea prefectului Octavian Fleroiu (FSN) cu Iulian Comănescu (FDSN). Cu o zi înainte, T.O. (telefonul operativ) nu a funcționat. Hîrtia de numire a noului prefect, adusă de Petre Ninosu, ministru Justiției, nu purta semnătura primului-ministrului și, după toate calculele, era post-dată.

Iulian Comănescu a fost primul prefect al orașului. În august '90 se retrage din FSN. Înainte de alegerile locale intră formal în PDAR ca să candideze pe liste pentru funcția de vicepreședinte al Consiliului Județean. După scizunea din Front, inițiază crearea filialei FDSN Vilcea, devenind președinte.

Dominul Octavian Fleroiu, cînd ați fost numit prefect al orașului Rîmnicu Vilcea?

La data de 5 decembrie 1990, prin hotărîre guvernamentală. Pînă la acea dată, prefect de Vilcea fusese dl. Iulian Comănescu, iar eu – președintele comisiei juridice.

Ce a determinat atunci, în decembrie '90, înlocuirea prefectului?

Dl. Comănescu a fost numit prefect, la propunerea noastră, în 26 iulie '90. Am fost surprins însă că la scurt timp, la 1 august, să citim într-un interviu dat de dñsul în ziarul local că se retrage din FSN, că nu are nici o legătură cu FSN și că nu vrea să facă politică. În afară de acest lucru, noi am înțeles că nu era dispus să facă nici o schimbare; mai mult, și-a luat colaboratorii foști activiști de partid, cu funcții mari în epocă și foarte zeloși. La cerere, a venit la Rîmnicu Vilcea o comisie mixtă (alcătuită din reprezentanți ai Guvernului și parlamentari) care a decis schimbarea lui. Motivul: opacitate la reformă și incapacitate profesională. (Noi am aflat mai tîrziu că, inițial, dl. Comănescu fusese foșor la Intreprinderea de panificație Vilcea, apoi primitor-distribuitor, secretar de

partid și, în sfîrșit, în urma unor f.f.-uri a devenit inspector la Inspectoratul Teritorial al Ministerului de Finanțe.)

Dl. Iulian Comănescu, schimbat atunci, în decembrie '90, a fost reinvestit în funcția de prefect al orașului Rîmnicu Vilcea. Cum a decurs operațiunea?

După alegerile din septembrie '92, eram sigur că voi fi schimbat. Zi și noapte primeam telefoane cu amenințări, injurii. (Vreau să mai spun că, atunci cînd s-a scindat Frontul, eu fiind printre primii care am semnat moțiunea Roman, am primit nenumărate oferte – direct sau prin intermediari – de a trece la FDSN. N-au lipsit nici presiunile.) Deci mă aşteptam să fiu schimbat. Ei bine, în ziua de 29 decembrie '92, pe la ora 11, președintele Consiliului județean Vilcea mă anunță că, din un telefon la Pitești, pentru o chestiune oarecare, a aflat că acolo domnii Ninosu și Vîrinceanu (din conducerea centrală a FDSN) deja au schimbat prefectul și că urmează să vină la Vilcea pentru același lucru. Către ora 12 au început să sosescă la Prefectură directori de unități, primari, ziaristi care mă întrebau pe mine de ce au fost convocați. Pe la ora 14, au sosit Ninosu, Vîrinceanu, cu doi deputați și un senator FDSN. Păreau puțini stîrjeniți. Ca să salvez situația le-am spus: "Nu vă faceți probleme, știu că ați venit cu firmanul de la Constantinopol pentru mazilire". Ninosu și-a revenit și mi-a comunicat că trebuie îndeplinit un protocol prin care eu să fiu înlocuit cu Iulian Comănescu. I-am spus: "Nu sunt surprins că mă schimbăți. Dar nu sunt de acord cu modul pirateresc în care o faceți. Era normal să fiu anunțat de la Guvern. Prin urmare, eu nu voi participa la asemenea mascadară". La investirea nouului prefect, au vorbit președintele PSM, dl. Rotaru, care a asigurat că-l va susține pe dl. Comănescu etc., apoi cei de la FDSN, care au spus: "Sîntem singuri aici, numai cu aliații noștri firești, cei de la PSM".

Nu vi s-a învinat nici o hîrtie din partea Guvernului?

Ba da. Era o hîrtie nesemnată de primul-ministru, având data de 29. Ar fi rezultat că ședința de guvern prin care s-a emis acea hotărîre să se fi ținut la ora 4-5 dimineață. (Rodica Palade)

DOLJ

Viitorul prefect, vecinul domnului Oliviu Gherman?

ILIE ȘTEFAN, născut la 2 august 1947, a absolvit în 1970 Facultatea de Mecanică din București. Timp de 17 ani a lucrat la Combinatul Chimic din Craiova ca inginer mecanic, iar trei ani înainte de Revoluție la TMUC București, Antrepriza Craiova. În toți acești ani nu s-a remarcat prin merite deosebite.

A fost membru PCR din 1968 pentru că "făcea parte din studenții cei mai buni și era absolut obligatoriu".

Mărturisește că nu a colaborat cu SRI, dar îmi oculează privirea. Localnicii care-l cunosc spun că a colaborat și că a avut și grade.

După Revoluție s-a înscris în FSN. La 19 ianuarie a devenit vicepreședinte CFSN cu probleme economice, iar votul de la 20 mai 1990 și pe urmă cel de la 27 septembrie 1992 i-au adus un loc în Parlament, ca deputat de Dolj. La 26 iulie 1992 a fost desemnat prefect.

Cuinfova fi pus în situația de a alege între funcția de prefect și cea de deputat. La întrebarea "ce va alege?" a răspuns: "Voi opta pentru cea de prefect, dat fiind că eu sunt un tip dinamic și pe urmă nu mă temează salariul mai mare de parlamentar".

Intr-adevăr, așa se spune despre domnul prefect, că este un om dinamic, dar se mai spun și altele (și asta în deplină cunoștință de cauză), că are spirit dictatorial, că este amestecat în diverse afaceri necurate, că orice inițiativă de realizare a unui plan este întîmpinată inițial cu rigiditate.

Pe plan local, se află în relații bune cu partidele politice "mai puțin cu FDSN, AC și PAC, care nu au un nucleu și al căror interior e plin de ambii".

Preuniile pentru schimbarea actualului prefect – dl. Ilie Ștefan (FSN) – sunt foarte mari. Chiar de la conducerea superioară a FDSN, îndeosebi prin contribuția d-lui Oliviu Gherman, se încearcă impunerea unui reprezentant al partidului majoritar. Unii foști colegi ai d-lui Ilie Ștefan, actualmente în FDSN, i-au confirmat neoficial că nu persoana domniei sale deranjează, că mai ales faptul că încurcă anumite societăți. Politice și nu prea. Se vehiculează numele unui candidat pentru funcția de prefect în persoana d-lui Tobă, fost profesor de socialism științific, care are meritul suplimentar de a sta pe aceeași scară cu dl. Gherman. Fără comentarii. (Flori Sava, Marian Chiriac)

ARTICOLUL

100

LEGEA Administrației publice locale

- Prefectul, ca reprezentant al Guvernului, îndeplinește următoarele atribuții principale:
 - a) asigură realizarea intereselor naționale, respectarea legilor și a ordinilui publice;
 - b) exercită controlul cu privire la legalitatea actelor administrative ale autorităților publice locale și județene;
 - c) avizează numirea sau eliberarea din funcție a conducătorilor serviciilor publice ale ministerelor și ale celorlalte autorități ale administrației centrale organizate în județ și în municipiul București;
 - d) dispune luarea măsurilor corespunzătoare pentru prevenirea infracțiunilor și apararea drepturilor cetățenilor, prin organele legătute constituite;
 - e) răspunde, în condițiile stabilite prin lege, de pregătirea și aducerea la îndeplinire a măsurilor de apărare care nu au un caracter militar; autoritățile militare și organele locale ale Ministerului de Interni au obligația să informeze pe prefect asupra oricărei probleme care poate avea importanță pentru județ;
 - f) prezintă, anual, Guvernului un raport asupra stării generale economice, sociale, culturale și administrative a județului.

SATU MARE

Un prefect ce își depășește atribuțiunile

La Satu Mare, timp de opt luni, consiliul local nu s-a putut constitui. Toate încercările de mediere au fost sortite eșecului: 15 din cei 39 de consilieri desemnați la alegerile locale au refuzat să participe la ședințe. Însă, după ce în cele din urmă s-a reușit alegerea conducerii consiliului local (formată exclusiv din membri ai opoziției), prefectul de Satu Mare, dl. Cornel Morar, pe de o parte, și cei 15 consilieri mai sus pomeniți, pe de altă parte, au acționat în judecată hotărîrea de constituire a consiliului local. S-a adus acuza că nu s-a respectat, în alegerea conducerii, distribuția formațiunilor politice funcție de rezultatul alegerilor locale. Luni 4 ianuarie, contul comun din bancă al Prefecturii și Consiliului Județean a fost blocat din ordinul prefectului. Pînă la ora redactării acestui material, Consiliul Județean Satu Mare este în continuare în imposibilitatea de a-și putea exercita atribuțiunile. (Marian Chiriac)

ARAD

Fapte de natură penală

La Arad, actualul prefect, dl. Simion Murgu, și-a înaintat demisia care însă nu i-a fost aprobată încă de Guvern. Dl. Simion Murgu este doctor în drept și a lucrat 24 de ani în procuratură. Nu vrea să facă politică, dar a inspirat încredere tuturor formațiunilor politice din zona.

FDSN a venit cu propunerea de a-l numi în funcția de prefect pe dl. Avram Crăciun. Dl. Avram Crăciun a mai fost prefect, dar, în mai '92, el a fost demis de către Guvern. Această demitere a avut loc în urma unei sesizări a 40 de persoane care lucrau în Prefectură. Un dosar al d-lui Avram Crăciun a ajuns la București; studindu-l, premierul de atunci, Theodor Stolojan, a dispus demiterea d-lui Crăciun întrucât dosarul conținea fapte de natură penală. Două comisii guvernamentale de la București au mers la Arad pentru schimbarea din funcția de prefect a d-lui Avram Crăciun.

Se pune întrebarea: în cazul în care dl. Avram Crăciun va fi investit în funcția de prefect al Aradului (la propunerea FDSN), Guvernul va reanaliza dosarul din mai '92 spunând că decizia de atunci nu a fost bună? (Rodica Palade)

BACAU

Fostul prefect s-a remarcat ca șef de campanie prezidențială

Timp de cîteva luni, județul Bacău a fost condus în lipsă titularului postului de prefect, astă deoarece dl. Viorel Hrebenciuc și-a luat concediu fără plată pentru a putea conduce campania electorală a viitorului președinte Ion Iliescu. Între timp, de problemele județului cu cele mai multe cazuri de violență și cu peste 30.000 de șomeri s-a ocupat dl. Dumitru Bontag, titularizat de curind în funcția de prefect.

Dl. Hrebenciuc rămîne o persoană controversată, dar cu o ascensiune politică rapidă: membru în secția economică a Comitetului Județean PCR (înainte de decembrie 1989), apoi șef al CJPUN (deoarece conducea filiala locală a FSN), ulterior șef de campanie prezidențială, iar acum consilier al primului-ministrului. (Marian Chiriac)

Anumite publicații românești fac deseori confuzis (rău intenționat, menită diversiunii) între minoritatea maghiară din România și acțiunile unor cercuri extremiste din Ungaria sau diaspora maghiară. Publicăm alături cele două texte pentru a-i invita pe concetățenii noștri români să se gîndească în mod corect atât la condiția de minoritar cît și la cea, devenită specială, de "minoritar maghiar în România".

Le reamintim cu această ocazie concetățenilor noștri proverbul, neașteptat, "ce îl nu-ți place, altuinu nu face". La ora actuală, românii însăși cunosc condiția de minoritar în diverse state ale lumii. Nu este din păcate echilibrată nici această relație - între români din țară și cel

din diaspora. Acțiunea foarte coerentă a Securității române, travestită în diverse alte uniforme, mai ales după '89, alimentează inerentele frustrări reciproce. Pentru că viața de pretutindeni provoacă inevitabile frustrări, care însă într-un climat normal sănătos să depășească.

La ora actuală, Ungaria se află înaintea noastră cu cîșiva pașă - în privința economiei de piață, a despărțirii de comunism, a relației cu exilul său, cu organismele internaționale etc. Dacă avem puterea interioară ca să ne recunoaștem nouă înșine acest fapt indisputabil, putem intra (cred eu) într-o beneficiă stare de emulație. În loc de a reacționa resentimentar și umilitor (resentimentul fiind

simptomul unei stări de neputință) față de concetățenii noștri maghiari, care împart cu noi dificultățile cotidiene, ar fi mult mai civilizat și mai util pentru toată lumea să ne înțilișm cu vecinii noștri din Ungaria pe terenuri comune, cu argumente egale, dacă se poate. În loc de a face doar speculații injurioase pe baza unei cărți necișite (multi-discutată Istorie a Transilvaniei), indiscutabil mai binevenită ar fi alcătuirea unui colectiv de specialiști de marcă pentru a redacta o Istorie a Transilvaniei, pornind de la documentele și argumentele românești. Sine ira et studio - se înțelege.

GABRIELA ADAMEȘTEANU

SZÁSZ JÁNOS

Mărturisirile unui paranoic

Am crescut la Timișoara, am avut de mic prieteni români și germani, un tată care traducea Eminescu; în 1943, am fost pălmuit și azvîrlit dintr-un tramvai, pentru că vorbeam ungurește. Precoce, dar și perspicace, am știut să discern între pleava fascistă, șovin-naționalistă și adevărății români. Am salutat astăzi de la 23 august 1944, ca una dintre marile posibilități istorice de deschidere spre rezolvarea problemei naționale în România; de asemenea, spre orfinduirea pașnică a relațiilor româno-maghiare. Nu peste foarte mult timp începuse să-mi fie clar că dictatura proletariatului și întreg angrenajul stalinist a învîrăbit și mai mult relațiile dintre români și maghiari. Sub masca internaționalismului, amintările șanse istorice se iroseau și se istoveau, lăsând-o anapoda. Alte - sau aceleași - speranțe le-am nutrit după 1965, ca după "deschiderile" nouui dictator - tot atâtea capcane - comunismul național-stalinist să polueze și mai mult relațiile interetnice, precum și relațiile interstatale româno-ungare.

E, poate, lesne de înțeles că în acest răstimp o hipersensibilitate destul de pronunțată mi-a tulburat echilibrul. N-am uitat nici o secundă că dictaturile au fost și antiromânești, n-am uitat că nu numai ai mei, dar și toată lumea se duce de rîpă. Dar - hipersensibilitatea! - gîndul mă ducea tot timpul, nu exclusiv, dar cu precădere, la minoritatea maghiară, care ba era naționalitatea conlocuitoare, ba se compunea din "români de naționalitate maghiară", dar, oricum, era supusă unei presiuni assimilate. Am fost declarat - oficial, ba chiar și în cercuri ale prietenilor români - șovin și naționalist. Sau un individ având acute tendințe de șovinism și etc.

Pe atunci prinse să-mi încolță paranoia. Mă întrebam, cu vehemente autoacuze, de unde și pînă unde la mine aceste simțăminte barbare, atunci cînd antecedentele indicau o atitudine radicală în dezacord cu cele care mi-erau imputate. Dar mă mai întrebam, totuși, judecînd mai îndeaproape fenomenul: atunci cînd caușismul, contrar dragostei sale naționale, deznaționaliză (distrugerea bisericilor, satelor, falsificarea istoriei), de ce n-ar face același lucru cu minoritatea maghiară, atacînd specificul ei, tinînd prin diferite strategii la assimilarea ei? În fond, cele susținute de mine întăresc doar faptul că asuprirea teroristă ceaușistă a atentat deopotrivă la conștiința națională a românilor, cît și a maghiarilor din România. Oricum, începutul meu de boală, de paranoia, starea de incipientă manie a persecuției a fost alimentată pe de o parte de ceaușismul real, pe de alta și de cei care mă "etichetau", răărită din cercul celor chiar apropiati mie. Cu timpul, mi-am pierdut prietenii. M-au lăsat, m-au părăsit, m-au uitat.

În momentul aceluia decembrie, speranțele mele au renăscut. Dar n-au trecut nici două săptămîni, și, referindu-se la școlile proprii maghiare, Ion Iliescu a și vorbit despre separatism. Acest substantiv acuzator și stigmatizant revine de trei ani inconsistent, ca un leitmotiv sumbru, în declarațiile, cuvîntările, sau articolele președintelui (mereu aceleasi de trei ani), parlamentarilor, politicienilor, ziariștilor, ale cuvîntătorilor de ocazie și ale demagogilor din vocație. El este în mod abuziv interpretat ca o tendință a maghiarilor din România și a statului ungar de a deceala Ardealul din trupul României, de a dezmembra țara, ca semn probator al neloyalității populației maghiare din România, care - după spusele celor amintiți - nu este altceva - în frunte cu UDMR-ul - decât o coloană a cincea a Ungariei în România. Fantezia șovin-naționalistă a născocit și a răspîndit vești despre magazii de armament și muniții maghiare în Ardeal, trupe paramilitare, indicînd și date "precise" ale ofensivei corroborate cu atacul trupelor din Ungaria. Toate aceste date au trecut aievea, fără să se întîmplă nimic, dar născocitorii, alchimistii urii și zizaniei săi etalează din nou și din nou balivernele.

În acești trei ani am fost taxat drept barbar, venetic, terorist, dușman etern și de moarte al României, asuprîtor secular, mfnit cu singele genocidelor comise, și, în cel mai bun caz, lipsit de cultură, obtuz, îndărâtnic, lipsit de har și superioară sensibilitate, corp străin în circulația spirituală a Europei. Toate conflictele - provocate sau, vai, spontane - începînd cu acel "mărtie negru" de la Tîrgu Mureș, procesul celor întimplate în Harghita și Covasna, tribulațiile din jurul statului lui Matei Corvin, ca să nu mai amintesc de altele, au fost puse pe seama acestor "calități" ale maghiarilor, ca și cum s-ar înțelege de la sine că tot ceea ce e rău, negativ, periculos, nociv nu poate emana decât din rîndurile acestei hoarde de infractori scleroatați. Orice personalitate care se impune (Tokés, Domokos) ori figuri din diaspora (Soros, Lantos) devin descendenți ai lui Gingis Han. Orice propunere (universitate proprie, autonomie culturală) e taxată dreptă declarație de război. Discuția, dialogul sunt refuzate, ideea găsirii unor compromisuri politice este confundată cu trădarea de țară.

Iată originile exogene ale paranoiei mele. Dar boala mai face și pauze, cînd - desigur - îmi dau seama că nu am dreptul să confund extrema dreaptă cu întreaga paletă a politiciei românești, cu toate că la valul de ură antimaghiară a contribuit și fostul FSN, precum și al lui președinte, fost premier; dar nici FDSN-ul d-lui Ion Iliescu nu manifestă o prea nuanțată atitudine împotriva extreamei drepte parlamentare sau extra-parlamentare, prea multă grija într-o ocrotirea (cum prevăd documentele europene) minorităților, mai ales față de cea maghiară. Oricum, propagatorii urii sau ai refuzului actelor de ocrotire sunt majoritari în rîndurile clasei politice. Ca să nu mai vorbim de mașinăjunile cras șovin-naționaliste, evident anticonstituționale, ale lui Gheorghe Funar. Funarismul este o formă, adaptată la noile condiții, a legionarismului; insolent, agresiv pînă peste poate, dictatorial, minus antisemitismul, intrucît la Cluj - sieful d-lui Funar - nu mai sunt evrei.

(Va urma)

NEAGU DJUVARA

Pentru o istoriografie nepărtinitoare

Vineri seara, 27 noiembrie, la Institutul Ungar de la Paris a avut loc o "masă rotundă", la care au participat istorici unguri, români și francezi, cu prilejul lansării versiunii franceze a monumentaliei Istorii a Transilvaniei, alcătuitură de un "colectiv" de istorici unguri sub conducerea profesorului Béla Kópeczi. Versiunea maghiară a cărții, apărută în trei volume în 1986, a stîrnit îndată din partea guvernului Ceaușescu proteste violente, precum și editarea grabnică a unor broșuri menite să contrazică tezele ungare; dar publicația acestea, afectate de un ton polemic, n-au avut nici un ecou, din pricina disprețului universal în care era ținut guvernul dictatorului român.

Acum a apărut și versiunea franceză, după versiunea engleză, ambele rezumate (un volum în loc de trei), și lansarea cărții în mediile universitare franceze se face cu multă publicitate și ceremonie, în fruntea delegației ungare așadar - însuși coordonatorul echipei de autori, Béla Kópeczi, fost ministru al culturii înainte de 1989, distins filolog specialist în limbile neolatine, doctor în literă la Paris. La masa rotundă era însoțit de doi co-autori, Gábor Barta, profesor la Universitatea din Debrecen și Ambrus Miskolczy, profesor la Universitatea din Budapesta.

Universitățile române și probabil și autoritatea politică - dată fiind implicarea activă a Centrului Cultural de pe lîngă ambasada română din Paris - au acceptat să participe în contradicitoriu, delegind pe d-nii Florin Constantiniu, de la Institutul Nicolae Iorga din București, Gheorghe Cipăianu și Ion Aurel Pop, de la Institutul de Istorie din Cluj.

Universitatea franceză era reprezentată prin marele medievist Jacques Le Goff, director de studii la Ecole des Hautes Etudes en Sciences Sociales, dr. Georges Castellan, fost profesor la INALCO (autor al unei Istorii a Balcanilor și a două cărți de istorie a României), profesorul Jean Béranger, de la Universitatea Paris IV, și înălțul "politolog" Stéphane Rosière. Dezbaterea a fost transmisă integral la televiziunea maghiară.

Profesorul Kópeczi a expus geneza cărții, 12 specialiști lucrînd aproape 20 de ani sub îndrumarea lui, pentru a sintetiza istoria Transilvaniei, din cele mai vechi timpuri și pînă în 1944, străduindu-se, a spus d-sa, să prezinte o imagine obiectivă a vieții celor trei populații locuind în acest teritoriu, români, unguri și nemți. "Moderatorul" dezbaterii, prof. Le Goff (care mărturisise din capul locului, cînstat, că materia fi este cu totul necunoscută), a dat apoi cuvîntul pe rînd celor trei "oratori" români și celorlalți doi oratori unguri. Părerea mea este că români au adus argumente mai convinătoare decât ale maghiarilor, dar e greu să ne dăm seama de impactul asupra unor eventuali participanți francezi, cu atât mai mult cu cit, dacă prof. Le Goff a rămas strict neutru, d-nii Béranger și Rosière s-au arătat agresiv filomaghiari; și chiar dr. Castellan, care în cărțile sale

a adoptat mai curînd tezele românești, în scurtă să intervenă n-a făcut decât să înălțure una din obiectiunile ridicate de înălțul cercetător Ion Aurel Pop (anume că români, în carte, sunt arătați mereu în stare de inferioritate). Dezbaterea s-a încheiat cu dorință exprimată de prof. Le Goff ca și români să prezinte cît de curînd o lucrare tot atât de impunătoare.

Din lipsă de timp - probabil și de teama unor posibile "derapări" - nu s-a dat cuvîntul unor eventuali interlocutori din sală (printre care s-ar fi aflat și semnatul acestor rînduri, care fusese chemat, cu două zile înainte, pe nepusă masă, să participe la o confrontare similară la Universitatea din Tours, împreună cu profesorul Nicolae Balotă).

Se pune întrebarea dacă români ar fi trebuit să accepte această confrontare publică, mult prea rapidă și pe un "teren" ales de adversar, adică la prezentarea unei cărți de splendidă aparență grafică, cu ilustrații de o excelentă calitate, hărți, diagrame, statistică, o bogată bibliografie, într-un cuvînt toate aparențele unei temeinice lucrări științifice.

Argumente orale, oricără de valoare, prea succint expuse în față unui public ori necunoscător în materie ori cu convingeri gata făcute, au prea puține șanse de a fi de vîreun folos. Și totuși, sunt de părere că dialogul nu putea fi evitat fiindcă alternativa era una singură: prezentarea unilaterală a cărții de partea maghiară. Cel mult, aș fi dorit ca în fruntea delegației române să fi venit un veteran al istoriografiei noastre, ca de pildă directorul Institutului Iorga, Serban Papacostea, nu fiindcă n-ar fi fost la înălțime "campionii" noștri (în special interventia d-lui Florin Constantiniu a fost excelentă), ci fiindcă în asemenea competiții experiența și prestigiul internațional sunt de primă importanță. De asemenei, am găsit cu totul de prisos distribuția, la urmă, de către delegația română, a unei broșure cu cîteva articole polemice, însirate fără ordine logică sau cronologică, împrată pe hîrtie săracăciosa și cu o copertă de carton moale, însemnată în colț cu nelipsitul tricolor. Cred că răspunsuri de acest fel n-au nici un impact, ba unora le-ar fi fătărit convingerea că ungurii știu să mintă cu eleganță, pe cînd români, chiar cînd spun adevarul, o fac cu stîngăcie.

Unii afirmă, pe de altă parte, că nici n-ar trebui să ne "sinchisim": noi avem Transilvania și noi avem dreptatea de partea noastră, ce ne pasă de publicațile Budapestei? Nu sunt de această părere. O lucrare ca această Istorie a Transilvaniei, larg răspîndită în trei limbi de circulație internațională, în toate bibliotecile și universitățile mari din Occident și în mass-media, poate avea, cu vîremea, asupra elitelor politice din Europa și America, un efect extrem de dăunător cauză noastră, mai cu seamă dacă din pricina perenității la putere a trogloditilor noștri comuniști, imaginea țării în străinătate continuă să se degradeze. În curînd, părerea comună a apuseanului cult despre Transilvania va fi tocmai cea pe care ungurii vor să împună: o provincie ungără milenară unde toată cultura a fost maghiară (sau germană), unde români au sosit tîrziu, ca păstorii nomazi cu moravuri primitive, să au mulțit ca iepuri, iar în secolul nostru, profitînd de superioritatea lor numerică și de împrejurarea (azi atât de criticată) a tratatelor de la Versailles, fi persecutat crunt pe unguri și vor să steargă orice urmă a autenticului trecut transilvan.

(Va urma)

(Articol apărut în LUPTA nr. 195, decembrie 1992, Paris)

Prof. dr. JOACHIM STARBATTY – Tübingen

SENS UNIC: ECONOMIA DE PIATĂ (IV)

Translația de la sistemul economic *planificat* la cel de *piață* cere în mod necesar instaurarea statului de drept. Învățăminte teoriei sistemică.

(Urmare din numărul trecut)

Chestiunile litigioase care devurg din transformările structurale sunt cu atât mai prezente (și grave), cu cît gradul de industrializare este mai mare. Tânările cu o puternică evoluție agrariană au cu mult mai puțin de suferit de pe urma acestor costuri de echilibrare care solicită subvenții.

Se constată deci existența nu numai a unui preț al transformării structurale, rezultat din renunțarea la metoda produselor subvenționate și la activități devenite neeconomice, dar și a unui alt preț, datorită faptului că întreprinderile nu mai pot contabiliza toate cheltuielile rezultante din procesul de producție drept investiții dictate de societate, înregistrându-le ca pe niște componente obligatorii ale prețului, ci sunt nevoie să le administreze drept prețuri de vînzare, la concurență. Foarte multe prefabricate, inclusiv și o cantitate de energie folosită și o mare parte a forței de muncă, vor rămâne nefintribuibile.

Cu toate că un asemenea demers anti-risipă devine o dovedă sigură a însănătoșirii economice, totuși procesul este dureros pentru cei vizati, deoarece se află în strânsă legătură cu pierderea de locuri de muncă și cu diminuarea veniturilor unor categorii ale populației. Dacă se are în vedere existența unui somaj ascuns (nemărturisit) în întreprinderile sociale – cifrat la aproximativ 30%, atunci se poate evalua prețul sistemului pervers al "stimulării" și al structurilor dezagregate care se decoperă la brusc. Se cuvine deci să tinem cont de evidentul procent ridicat al somajului intervenit în cursul transformării. Toate aceste evoluții și consecințe evidente sau subsidare se instaură rapid, dacă dintre principiile lui Eucken vor fi aplicate cele care urmează: un sistem funcțional al prețurilor, existența unei monede însănătoșite, libertate contractuală și piață liberă.

Efectele prind contur, chiar dacă nu se aplică toate aceste principii în ansamblu, dacă se instaură cel mai însemnat dintre ele: trecerea întreprinderilor de stat la cele din sistemul economiei private. Procesul este înălțat în timp, întrucât deosebi lipsește personalul competent, în stare să rezolve situațiile complexe ivite, înfrângându-se unui pachet de măsuri adecvate în ceea ce privește evaluarea – a nu se uită: valorizarea trebuie făcută pe parcurs, în mera –, lipsește din tără capitalul necesar și apt investițiilor, iar instituțiile care dau expresie componentelor proprietății, întrucât le determină exact cantumul, se află de-abia în plin proces de edificare. Deopotrivă, chiar și unele guverne – problema este de sorginte politică – nu s-au lămurit încă pe deplin asupra necesității privatizării tuturor întreprinderilor de stat. Până și în multe țări industrializate din Occident, părți considerabile ale industriei se află, din diferite motive, în mâna statului, cu toate că, evident, o asemenea stare de lucruri nu poate fi un exemplu de seamă pentru țările în curs de reformă. Tot astfel, multe guverne nu s-au decis, încă, să introducă deci privatizarea sau, concomitent, să dorească realizarea acumulării de capital numai în favoarea tuturor angajaților sau (și) pentru pături largi ale populației. Toate aceste excluderă cer timp și produc neliniște în rîndul cetățenilor, creează, nu o dată, stări tensionate la vedere unor funcționari cu vechi state de serviciu care, în cursul procesului de privatizare, se imbogățesc fără preț și pudoare.

Se iudează și o altă posibilitate, dacă ne dăm seama de scopurile reale, în ultimă instanță, ale privatizării: o atitudine orientată spre concurență între unități cointerestate în procesul productiv.

O asemenea situație se întâlnește și atunci când colectivele de angajați și conducătorii de întreprinderi din unitățile statului cunoște că nimenei nu le mai poate sări în ajutor, dacă nu se ajută ei însuși; cu alte cuvinte, când principiul răspunderii, într-o interpretare cât mai largă, își dobordește efectul real: veniturile și pierderile fac să crească ori să scadă prosperitatea întreprinderii ("Hard Budget Constraints"). În fine, se are în vedere, în spirit și literă (și nu în forme denaturate), principiu numit "contabilizare economică", propagat încă de Lenin, și pe care voia să-l aplique și Gorbaciov în sistemul perestroică sale, devenit desuet într-o lățime – mai cu seamă în cazul unor reprezentări false: menținerea dominației statului sub forma unor sarcini de stat prioritare, cu un sistem al fixării prețurilor dictat de stat pînă în cele mai mici amânanțe.

Guvernul se poate, în continuare, concentra asupra proiectării și aplicării unui sistem legiferat al întreprinderii, promulgându-l. Apoi, devenirea structurii producției și proprietății va fi rezultatul căutărilor întreprinderii pe piețele individualizate. Înainte de toate, important este gradul de receptivitate față de investitorii străini, de băncile din exterior, de măsura

în care piețele le sunt deschise, având condiții de lucru, din plecare, similară cu cele ale întreprinderilor autohtone. Tocmai acest tip de antreprenor va funcționa ca un catalizator, spre exemplu în cazul introducerii procesului tehnologic.

Pe urmă va fi necesară elaborarea unei baze institutionale, fără de care comerțul structurat pe aportul individual nu poate funcționa în economia de piață: un sistem legislativ, pregătită specializată, mijloace din resortul financiar, ca să le numim pe cele mai importante. Din păcate, aceste fondatorii nu se pot duce la bun sfîrșit numai prin specularea stângăciilor (improvizațiilor) politice. Într-o asemenea stare de confuzie, anumite practici care au fost descrise drept caracteristici ale "capitalismului primar" se instalează ca niște neinduplate obstacole. Ceea ce nu înseamnă o situație generalizată de anarhie. Nici pe așa-numita "piată neagră" nu se află în vigoare funcția regulațoare a statului; totuși, participanții se declară și satisfăcuți, în general, de rezultatele tranzițiilor încheiate. Se crează destul de repede modele de comportament, fie spontan – dintr-un simț elementar al fair-play-ului –, fie drept consecință a unor uzanțe unanim acceptate ca recomandabile, întrucât astfel se pot economisi costuri legate de procurarea informației, de încheierea contractelor.

Opiniile expuse în aceste pagini sunt teoretice: sunt convineri bazate pe ipoteze verificate, cu o sigură adevarare. Ele își propun să vizeze consecințele anumitor mutații în ordinea politicului și ale deciziilor aferente. Deopotrivă, ele se pot cintări, aprecia și lăsa în considerare drept prognoza asupra procesului de tranziție. Unele dintre ele sunt fără drept de apel: de exemplu, prognoza asupra mărării ofertei de mărfuri în cazul schimbării calității monedei ori efectul convertibilității asupra importului de capital; altele pot fi amendate, puse sub semnul îndoialii, ca de exemplu efectul beneficiului unei liberalizări depline a prețurilor; iar altele pot părea prea vagi, ca de pildă prognoza asupra modului de comportament al întreprinderii în cazul validării principiului responsabilității. Totuși, experiența acumulată pînă în prezent în cursul dezbatărilor asupra acestui mod de tranziție, cît și asupra altora, demonstrează – fapt demn de interes – că nu se pune la îndoială posibilitatea unei angajări pe vreo cale spre tranziție, nu se afirmă că ea nu se poate înălța. Se crede, în schimb, că oamenii nu vor putea fi înduplați să achite costurile necesare – pentru că există pericolul deteriorării consensului social –, așa cum spre exemplu s-a putut constata în cazul polonezilor, cu toate că tranziția nu a fost nici pe deosebire atât de radicală, raportată la cele schițate mai sus.

Intervine o manieră de incetinire, o încercare de eludare a crizei. Noi nu mai putem pune sub semnul îndoialii faptul că știința poate oferi puncte de sprijin pentru procesul de tranziție, dar ne îngrijorează repartiția costurilor prefacerilor, cu gîndul la păstrarea consensului social. Oricine va fi venit în contact direct cu ceea ce se numește practica tranziției cunoaște că rezolvarea acestei probleme este o chestiune mai mult decât priorităță. Ea se impune în cadrul unei democrații parlamentare în curs de constituire. Putem invoca ideea lui Eucken – a consensului social – ca principiu regulator; trebuie să avem neapărat în vedere însă că, pentru instaurarea unei securități sociale fără drept de apel, productivitatea muncii pe întreg ansamblul economiei este mult prea redusă. Nu se poate lăsa în calcul, decât în anumite limite, ajutorul venit din exterior.

De cel mai mare ajutor poate fi – și este o ipoteză riguroasă verificată cu date empirice – crearea cadrelor necesare pentru o resurrecție a economiei de piață în stare să prezinte perspectivele limpezi pentru investitorii autohtoni și străini. Este necesară, nu în ultimul rînd, o politică economică credibilă, având un curs hotărît orientat spre economia de piață. În consecință, capitalul extern se va simți atrăs, producându-se locuri de muncă rentabile, însotite de venituri și de creșterea puterii de cumpărare și a celor care lucrează în sectoarele de conducere a unităților productive. Perspectiva aceasta este unică: numai ea le oferă speranță individelor. El se vor angaja să traverseze situația de criză, având o perspectivă, văzind că se acționează și că pot conta (speră) pe o îmbunătățire a stării de lucruri.

(După Frankfurter Allgemeine Zeitung, septembrie 1991)

Versiunea românească:
T. SUGAR

MIC DICTIONAR AL ECONOMIEI DE PIATĂ

ECONOMIE

MANAGEMENT

A. Structuri tradiționale

D) Fayol și organizarea hierarhică

In 1910 este publicată lucrarea "Administrarea industrială generală" unde Fayol expune cele cinci principii ale organizării hierarhice:

- unicitatea și permanența conducerii: fiecare membru al întreprinderii trebuie să depindă de un singur șef, unicul abilită să-i dea ordine. Comandamentul trebuie întotdeauna asigurat;

- unitatea orientării: întreprinderă trebuie să urmărească un singur scop, o singură direcție, clară și precisă;

- claritatea hierarhiei: legăturile hierarhice trebuie să fie simple și respectate de toți. Informația trebuie să parcurgă linia hierarhică. Nu se permite scurtcircuitarea vreunui nivel hierarhic;

- autoritatea și responsabilitatea: autoritatea este dreptul de a da ordine și puterea de a impune ascultarea. Ea atrage după sine responsabilitatea celui căruia îi este încredințată;

- centralizarea: informațiile trebuie să fie dirijate spre cel mai înalt nivel hierarhic, directorul, responsabil de activitatea tuturor subordonărilor. În consecință, el trebuie să o controleze.

2) Taylor și organizarea funcțională

In 1911 apare o lucrare scrisă de un inginer economist american, F. W. Taylor, care urmă să revoluționeze lumea producției. "Principiile managementului științific".

In timp ce Fayol se ocupă de problema conducerii oamenilor, Taylor studiază organizarea lor în activitatea de producție. El se bazează pe o idee simplă: interesele lucrătorilor și cele ale întreprinderii sunt convergente. Cei dintăi urmăresc obținerea unei remunerări cît mai ridicate, ceilalți – o producție importantă și de calitate.

Prinț-o organizare științifică a muncii (OSM), ambele demersuri pot fi conjugate.

In plus, dată fiind complexitatea procesului modern de producție, un individ nu poate săptăni toate aspectele activității unei întreprinderi. Responsabilitatea diferitelor funcții ale întreprinderii trebuie să fie împărțită pe sarcinile ce le revin, fără să încerce să le își organizeze;

- specializarea: trebuie să se facă o distincție absolută între munca de concepție și cea de execuție. Executanții trebuie să se mulțumească cu execuția sarcinilor ce le revin, fără să încerce să le își organizeze;

- remunerarea: muncitorii trebuie să fie interesați de rezultatele întreprinderii, de

productivitatea sa, prin instituirea unei remunerări "la bucată" sau a unor "prime de randament";

- raționalizarea muncii: studiul științific trebuie să conducă la o împărțire a muncii în sarcini elementare, al căror timp de execuție este măsurat cu minuțiozitate. Realizarea unei sarcini este încredințată unui muncitor;

- controlul: fiecare etapă a producției și fiecare gest al muncitorului trebuie controlate.

Aceste principii se traduc prin organizare funcțională a întreprinderii, bazată pe competența indivizilor.

B. Structura organizațiilor actuale

1) Sloan și structura "staff and line"

Structura "staff and line" sau structura hierarhică cu stat major a apărut imediat după cel de-al doilea război mondial. Adoptată de mari întreprinderi americane (General Motors, Dupont de Nemours), ea a inspirat pe fostul președinte american Roosevelt atunci cînd s-a înconjurat cu echipe de specialiști (brain-trust).

PRINCIPIUL

Unitatea conducerii permite asigurarea coeziunii întreprinderii. Într-adevăr, ea evită confuzia puterilor care amenință o structură funcțională. Este deci de dorit ca muncitorul să primească directive de la un singur superior.

Dată fiind complexitatea și multitudinea informațiilor, un singur indiviud este incapabil să cunoască perfect datele unei probleme. Luarea unei decizii impune însă cunoașterea perfectă a acestor date. În consecință, responsabilitățile se înconjoară cu echipe de specialiști (staff-ul sau "funcționalii") care au misiunea de a-i sfătuî în deciziile și alegerile lor.

Există deci două niveluri în structura întreprinderii:

- un nivel de decizie și execuție, numit line și compus din "operationalii";

- un nivel de reflectie și facilitare a deciziei, numit staff și compus din "funcționali".

(Va urma)

HERVÉ BOUGAULT:
"Economie de l'entreprise",
Paris, 1990

Traducere și adaptare
MIRCEA IONESCU

RADU POPA
Vicepreședinte CNMASI

Din nou despre monumentele istorice. Cîteva însemnări despre stările și politica din domeniul lor

Nu văd silit să revin – pentru a căuă oară? – asupra unui domeniu destul de des evocat în publicațiile din ultimii trei ani, cu mai multă sau mai puțină competență și realism, dar stagnarea pe care o constatăm în sfera factorilor de decizie obligă la această nouă luare de poziție. Aparent măcar, există sumedenie de subiecte ce par a avea de departe intimitate. Dar distrugerile și pierderile din domeniul la care mă refer au caracter ireversibil și nu vor mai putea fi niciodată recuperate.

Acest domeniu este mult mai cuprinsător și cu implicații mult mai vaste decât a fost obișnuită în ultimele decenii opinia publică românească. La împlinirea unui secol de la crearea în țara noastră a Comisiei Monumentelor Istorice, prin strădaniile unor cărturari care fac cinstea culturii românești, foarte mulți continuă să credă că zestrea de monumente istorice cuprinde doar – sau în primul rând – obiectivele punctuale de excepție: Voronetul, Cetatea Neamțului, ruinele Histriei, biserică domnească de la Curtea de Argeș, Trei Ierarhii, Densușul... Este o mentalitate care făcea autoritate cu un secol în urmă.

Între timp, lucrurile s-au schimbat radical. Nu mai este vorba doar de protejarea, întreținerea și transmiterea către generațiile viitoare a vîrfurilor de creație moștenită, ci de conservarea unui vast patrimoniu cu triplă semnificație:

- cultivarea identității naționale într-o Europă care, mai devreme sau mai tîrziu, va deveni casa comună compusă din contribuțiile specifice ale popoarelor continentului;

- asigurarea unui cadru de viață cultivat în folosul generațiilor viitoare, ale căror necesități spirituale vor crește inherent, indiferent de actualele mentalități;

- asigurarea unor resurse materiale-financiare, deocamdată la noi încă mult subapreciate; mai este necesar să reamintesc că multe țări realizează venituri considerabile din turismul cultural și că sub acest aspect noi continuăm să dispunem, cu toate distrugerile, de resurse extraordinare abia puse în valoare?

Nu este întimplător și nici exa-

gerat faptul că actualele liste de monumente, rezervații și situri/locuri istorice, investite deocamdată cu autoritatea Comisiei Naționale a Monumentelor, Ansamblurilor și Siturilor Istorice și pregătite să devină, fie și cu o întârziere de trei ani – greu de explicat și mai ales de justificat – literă de lege, cuprind peste 20.000 de poziții. Sunt țări europene cu liste de sute de mii de obiective, riguroas respectate. Olanda a trecut sub protecția statului întregul fond de construcții anterior ultimului război mondial! Fără comentarii. Altă noutate în modul de abordare a domeniului constă din importanța crescindă acordată ansamblurilor și rezervațiilor, centrelor istorice ale localităților țării, atitea cite ne-au mai rămas după urgia sistematizărilor criminale. În sfîrșit, este vorba de protejarea și conservarea acelor monumente istorice aflate încă în subsol, azi aproape invizibile pe teren, dar de excepțională valoare și din păcate agresate încă mai mult decât celelalte.

Politica din domeniul monumentelor istorice din România constă, pe de altă parte, din descentralizarea acestei activități specifice. S-au creat 8 comisii zonale cuprinzînd aproximativ provinciile istorice. Sub aspect legal-administrativ, ele sunt încă lipsite de mijloacele corespunzătoare. Pe măsura maturării acestor comisii zonale, centrul de greutate al competențelor și răspunderilor trebuie să treacă pe umerii lor. Rămîn destule atribuții și pe seama comisiei naționale, înțeleasă ca for multidisciplinar compus exclusiv din competențe profesionale, nu din reprezentanții ai diferitelor organe de stat și instituții obștești, cum a fost cazul în urmă cu 20-30 de ani.

Și încă mai important este ca mentalitatea conform căreia domeniul ar apartine deciziilor administrative și resurselor financiare ale statului, mentalitate înrădăcinată într-un trecut care reflectă consuetudini comuniste, să dispară. Chiar dacă sumele alocate din bugetul de stat n-ar fi ridicol de mici – cam 600 milioane lei în anul 1992 în condițiile actualelor prețuri! –, ci

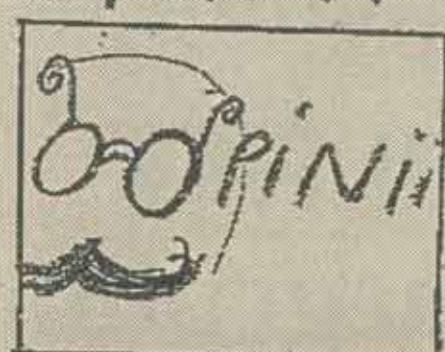
ar fi de zeci de ori mai mari, nu s-ar putea acoperi cu ele costurile sutelor de obiective care reclamă intervenții urgente, deoarece au ajuns într-o stare dramatică și dispar sub ochii noștri. Se află printre ele monumente care singure ar avea nevoie de totalitatea sau de o mare parte a bugetului anual!

In alte țări, fondurile de stat puse la dispoziția acestei activități reprezintă 5-10 % dintr-un total acoperit pe plan local, administrativ sau privat, prin fundații sau sponsorizări. O lege a sponsorizărilor care se lasă de multă vreme așteptată ar rezolva o mare parte a problemelor domeniului.

Mi se pare absolut necesară evocarea a două aspecte particulare care nu sunt cîtuși de puțin sub-sidiare. Primul privește cadrul legislativ al activității din domeniu. Nici după trei ani nu dispunem de o adeverată lege a monumentelor istorice și de reglementările aferente, deși proiecte s-au înaintat destule. Printre altele, consecința faptului este refuzul instituțiilor îndreptățite de a înscrie culmile creației românești în liste patrimoniului mondial. Ai deseori impresia că o forță ocultă se îndărâncește să desăvîrsească dezastrul moștenit de la faimoasa "epocă-lumină"! Se acționează în continuare pe temeiul unor fragmente sumare de dispoziții legale și mai ales prin munți de adrese și telefoane pentru rezolvarea unor cazuri individuale devenite stringente, exact ca și în urmă cu zece ani.

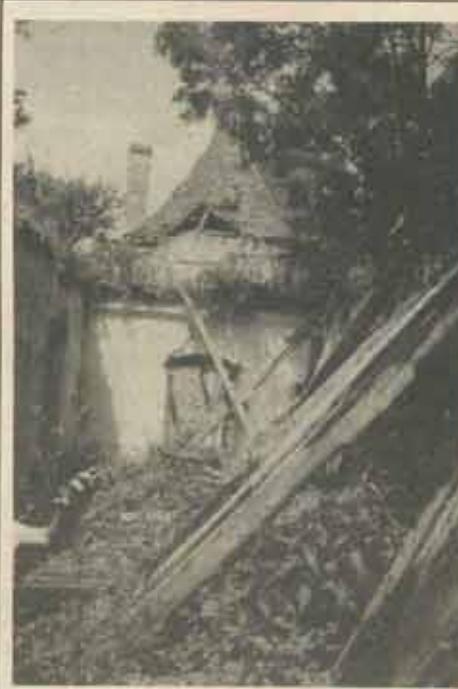
Al doilea aspect privește atitudinea societății românești față de monumentele istorice – și probabil că aici se află cheia problemei. După aproape o jumătate de veac de anti-cultură, oamenii, sau

Opiniile

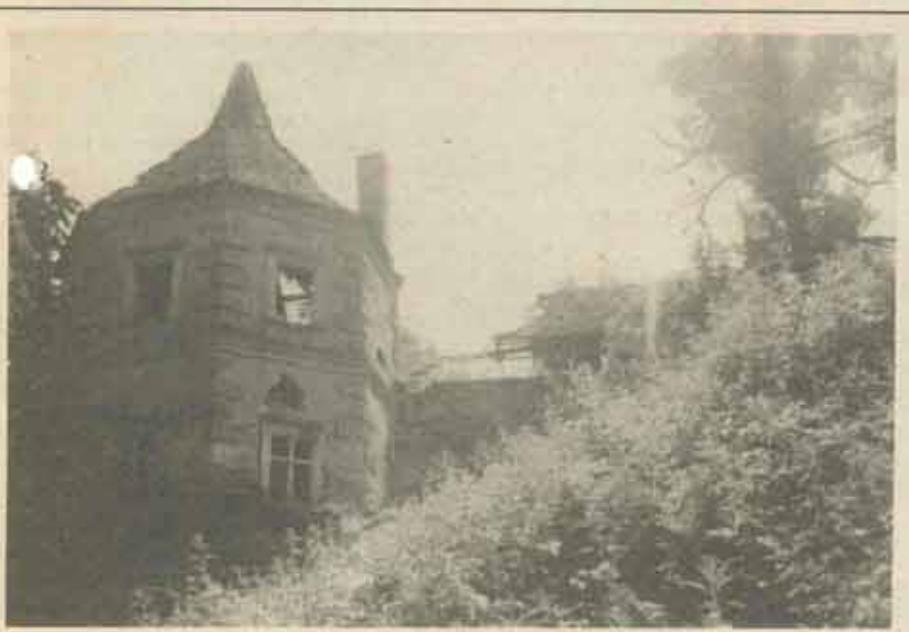

cel puțin imensa lor majoritate, s-au obișnuit să vadă în monumentele istorice niște construcții lipsite de valoare și interes, vechituri care se cer îndepărtate pentru a face loc nouului și mai ales pentru a facilita, în ultima vreme, inițiativele de tot felul care se înmulțesc. Cred că nimici nu vrea să blocheze înnoirea și modernizările, dar acestea trebuie să țină seama de triada "unde, cît și cum". Aici decizia nu poate reveni decât oamenilor de meserie. Mentalitatea colectivă și modificarea ei, fie și treptată, trebuie să ducă la depășirea politică de discriminare din domeniul monumentelor istorice, aplicată cu o consecvență diabolică decenii de-a rîndul. Discriminare ideologică – am în vedere imensa majoritate a bisericilor și mănăstirilor –, discriminare socială care a dus la ruinarea și dispariția fizică a sute de valori patrimoniale considerate în mod absurd ca reprezentându-i pe așa-numiții dușmani de clasă (cîte monumente remarcabile din mediul rural n-au fost nimicite de sediile IAS-CAP-urilor!) și nu în ultimul rînd discriminare etnică, de parcă nu toate monumentele istorice de pe teritoriul țării ar fi ale României și n-ar reflecta trecutul așa cum a fost el, cu sușurile și coborîsurile sale!

După acest succint inventar de probleme, mărturisesc că sunt departe de a fi foarte optimist, mai ales în aprecierea situației pe termen scurt. Dar îmi păstrează întreaga încredere în generația tinăre ce crește sub ochii noștri și care, după cîte pot constata în contactele tot mai dese și mai cuprinzătoare, vrea și poate să scoată țara și sub acest aspect din situația limită în care ne-au adus anii de dictatură roșie.

Starea actuală a castelului de la Criș – jud. Mureș, cu începuturi în secolele XIV-XV și care, după lucrările din 1560-1563 ale arhitectului italian Petrus Italus din Lugano, a devenit cel mai valoros castel renascentist conservat (încă) în țară. Naționalizat în 1948, a servit decenii de-a rîndul ca sediu CAP, iar lucrările de conservare inițiate prin 1976-1977 au fost abandonate cu 15 ani în urmă. Ce se va întâmpla în continuare?

Ecologia în țara negrului de fum

Dominic Vădineanu, are România astăzi o strategie în domeniul mediului?

Sigur că da. Din octombrie 1991 și pînă la sfîrșitul lunii mai 1992, împreună cu o echipă de experți ai Băncii Mondiale, ai Băncii Europene, ai Comunității Europene și cu experți din țară, implicând toate structurile guvernamentale s-a elaborat strategia de protecție a mediului. Pe data de 1 iunie 1992 a fost prezentată primului-ministrului Theodor Stolojan. La această prezentare au participat și principalii experți ai programelor amintite. Era, îndrăznește să spun, unul dintre argumentele principale pentru care Banca Mondială a și acceptat deschiderea unei finanțări pentru sectorul energetic. Dl. prim-ministrul Theodor Stolojan, pe data de 5 iunie, a solicitat o discuție cu reprezentanții Ministerului Mediului, precizând că după părerea dñsului Ministerul Mediului se ocupă de altceva decât de ceea ce ar trebui. Primul-ministrul înțelesese că trebuie să facă studii de impact și evaluări de impact, că trebuie implicată populația care să asiste acțiunile de decizie și a înțeles că toate aceste aspecte erau neacoperite. Știa că practic accesul nostru la orice asemenea resurse, credite sau împrumuturi va fi condiționat de satisfacerea acestor criterii și atunci a considerat necesară o discuție. Însă reacția a fost de respingere.

Reacția cui?

Reacția din cadrul Ministerului Mediului. Noi nu am participat efectiv la o asemenea dezbatere. De fapt, dl. ministru Bleahu a solicitat ultima dată în Parlament să nu se accepte despărțirea fostului Minister al Mediului în care 80% se ocupa de activitate economică în domeniul gospodăririi apelor și pădurilor, și circa 20% de activitate reală. Iar dl. ministru știa foarte bine că această structură instituțională este pregătită de Comunitatea Europeană, în cadrul programului PHARE unde s-a argumentat necesitatea de a despărții activitățile economice de cele legate de protecția mediului. Vreau să vă spun că sunt dezamăgit. Să le-am explicat colegilor mei pe îndelele acest lucru. Eu știu că atât timp cât eram secretar de stat nu puteam să-i trag de minecă, ca să se spună că vreau să am eu susținători. Speram să vină din proprie inițiativă, că erau experți.

Totuși, în cluda argumentelor, opțiunea guvernului a fost să schimbe acest model de structură.

Nici măcar nu a mai rămas denumirea de Minister al Mediului. S-a revenit la un Departament al Apelor, un Departament al Pădurilor și un Departament al Protecției Mediului care, evident, va fi subordonat primului. Deja dl. ministru Ilie Aurel, pe bună dreptate, și-a formulat ca obiective principale problemele investițiilor, pentru continuarea lucrărilor hidrotehnice.

Credet că aceasta ar putea afecta și sprijinul economic pentru România?

Eu sunt convins. Ar merită să amintim că numai pentru 1992 se acceptase o subvenție a Comunității Europene de 5 milioane de ECU, din care 3 milioane numai pentru echipamente. Pentru puține unități și

- Interviu cu ANGHELUTĂ VĂDINEANU, profesor universitar, specialist în ecologie, fost secretar de stat în Ministerul Mediului, actualmente decanul Facultății de Biologie și coordonatorul Centrului de Cercetări Ecologice al Universității din București -

ca principal mijloc de acțiune, lobul ecologic. Sunt dispus să dialogheze cu oricine. Am transmis, în acest sens, materiale la PNTCD, PAC, FSN, FDSN etc. Am în vedere dialogul cu dumneavoastră, mă gîndesc în mod particular la Alianța Civică.

Dar există numeroase organizații neguvernamentale care acționează în domeniul ecologic. Nu le aveți în vedere?

Am avut ocazia să mă întâlnesc cu mai mulți reprezentanți ai Societății naționale de ecologie și ai altor organizații neguvernamentale. El tot repetă că sunt marginalizați. Dar ei nu trebuie să aștepte să fie luati de mînă. Trebuie să intervină, să se bată pentru apărarea mediului. Multe dintre organizații rămân seduse de ideea unor proiecte de 1.000-2.000 de dolari, de contacte cu străinătatea. Nu au realizat mai mult. Am simțit lipsa sprijinului din partea lor.

Cum ați venit în contact cu experiența americană și în ce mod ea v-a fost utilă după Revoluție?

Încă din 1988 Comisia de Ecologie a Academiei a fost în contact cu Agenția de Protecție a Mediului a Statelor Unite, cu Academia Americană și, în special, cu catedrele și instituțiile implicate în activitatea ecologică. După cum știți, starea capitalului natural al României este deteriorată. Într-un grad semnificativ, nu numai din cauza poluării, ci și prin supraexploatarea resurselor, prin mari lucrări de amenajare. Experiența acumulată anterior am utilizat-o, ca președinte al Comisiei de ecologie a fostului CPUN (deși nu faceam parte din CPUN), și ulterior, ca secretar de stat la Ministerul Mediului.

Ce decizii importante s-au luat în această perioadă de timp?

Deciziile principale vizau construirea unei structuri instituționale capabile să sustină funcția de conservare a biodiversității, să identifice și să analizeze zonele critice de pe teritoriul țării, unde erau necesare investiții. Am considerat că este absolut necesar ca Ministerul Mediului să se diferențieze ca o structură coerentă, armonioasă, având exclusiv funcția de protecție a mediului și nu pe cea economică. Pentru că nu poate protecție a mediului în cazul în care aceeași persoană răspunde, de pildă, de protecția fondului cinegetic al țării și în același timp încheie contracte pentru organizarea vînătoriei. Pe de altă parte, deschiderea unui nou canal, de pildă, după regularizarea brațului Sfîntu Gheorghe, care să descase apa undeava în capătul de sud al insulei Sahalin, înseamnă deregularea și scoaterea din funcțiune a celor mai importante zone din Delta Dunării, aflată pe lista patrimoniului natural universal.

Au existat, precum știm, decizii care au afectat mediul, în lipsa unui cadru instituțional adecvat. Puteți să ne daiți un exemplu?

Pentru că să se suplimenteze alimentarea cu apă a Bucureștiului, în vara anului 1992 populația și autoritățile locale au cerut sistarea unei mari lucrări care vizează captarea a patru metri cubi de apă pe secundă din versantul nordic al Munților Făgăraș și construirea unui tunel de circa 36 de kilometri care traversează masivul Făgăraș pînă în bazinul Dâmboviței. Această lucrare a fost începută acum cîteva ani, s-au cheltuit deja pentru ea cîteva miliarde de lei și în continuare ar mai trebui cheltuite zeci de miliarde. Cînd populația locală suferă atât de evident de lipsă de apă, nu pot să captezi apa dintr-o zonă de altitudine a masivului Făgăraș și să o transferi într-o

● Programele ecologice sunt o condiție a finanțării sectorului energetic de către Banca Mondială ● Programul PHARE a argumentat despărțirea activităților economice de cele legate de protecția mediului ● Ministerul Mediului și-a pierdut și denumirea ● Băncile întreabă: care sunt proiectele, care sunt legile, care sunt obiectivele? ● Eșecurile protecției mediului sunt legate de auto-marginalizarea partidelor ecologiste ● Activitatea MER a constat în dispute, epurări, contestații ● Nu poți să faci și contracte pentru protecția fondului cinegetic și să organizezi în același timp vînători ●

sectorul fusese aprobată o astfel de investiție. Iar pentru 1993 se acceptase în principiu de către Comunitatea Europeană ca circa 20 milioane de ECU din fondul destinat României să poată fi folosiți în domeniul protecției mediului, la solicitarea guvernului. Ca urmare, pînă în 1995 urma să fi avut o rețea de laboratoare, dotate cu cele necesare pentru a face estimarea corectă a stării mediului din țară. Cu atît mai mult cu cît pînă acum asistăm la aprecieri derutante: ba zicem că este o catastrofă într-o zonă, ba spunem că este ca-n basme.

Organismele internaționale la care vă referiți urmăresc, după cîte știu, și progresele noastre în materie de recuperare a deșeurilor.

Singura realizare în acest sens este estimarea cantității de deșeuri și a naturii lor. Sigur, sănătatea pentru a se diferenția un program de reciclare. Circa 50% din deșeuri pot fi reciclate. Pentru restul se pune problema neutralizării, a punerii lor în siguranță.

Dar aici totul depinde de resurse, de investiții.

Possibilități există. Se asigură accesul la investiții străine, nu numai pentru guvern și pentru autoritățile locale. Evident, se fac recomandări. Spre exemplu, Banca Mondială susține că nu incinerarea ar fi cea mai adecvată tehnologie, ci fermentarea. Dar trebuie să existe structuri guvernamentale capabile să facă analize și proiecte. Eu sunt membru al Consiliului Consultativ pe probleme de mediu al BERD și cunoști criteriile pe care aceasta le impune tuturor proiectelor pentru care se solicită creditare. Banca are un amplu program în domeniul reciclării deșeurilor. Dar ei întrebă care sunt proiectele, care sunt legile, care sunt obiectivele.

Și înțeleg, prin renunțarea la obiective, la legi și la proiecte că România se elimină singură din cursa pentru obținerea de fonduri necesare protecției mediului și eco-dezvoltării. Ce faceți dumneavoastră în fața acestei amenințări?

În luna noiembrie, cind mă hotărîsem să nu mai lucrez într-o structură instituțională ca aceea pe care o avea în vedere nouul guvern, colegii de la Comunitatea Europeană m-au întrebat: asta înseamnă renunțare? Am zis: cred că în această etapă să putea fi mult mai

eficient desfășurindu-mi activitatea în sfera neguvernamentală.

Ce fac totuși, într-o asemenea situație, mișcările și partidele ecologiste?

Din păcate, între ideile inițiale, generoase, și rezultatele lor concrete este o mare diferență. Multe din nereușitele protecției mediului sunt legate de auto-marginalizarea partidelor ecologiste. În modul în care au acționat au vulgarizat fondul protecției mediului și au oferit argumente oponenților ei.

Pe cine aveți în minte?

Iată ce se întimplă cu MER. Principala sa activitate a constat în dispute, epurări, contestații, în timp ce membrii ei marcanti (domnii Marian Bleahu, Dolfi Drimmer) au fost incriminați pentru implicarea în scandalul deșeurilor. O formăjune politică ecologică trebuie să aibă principii solide. Apoi, în loc să se ajungă la o singură formăjune politică, ele să-au înmulțit. Cum să aibă încredere oamenii în aceste formăjuni dacă ele nu ajung la o idee comună în acțiunea de protejare a mediului? Este nevoie de un partid ecologist consecvent, care să dea în programul său întărirea principiilor ecologice.

Aveți informații că ar fi de așteptat astfel de evoluții în cadrul mișcărilor ecologiste din România?

Trebuie să recunoști că semnele nu sunt îmbucurătoare. De aceea astăzi văd,

altă zonă. Cu atât mai mult cu cît s-a modificat profund procesul de alimentare a pfinzei freatică din apele de suprafață, finalizându-se lucrările de reducere a excesului de umiditate din zonă. Pe bună dreptate, localnicii se întrebau de ce banii aceia să fie cheltuiți pentru o lucrare lipsită de sens și nu pentru imbunătățirea și optimizarea sistemului de distribuire a apei în București. În condițiile actuale, Bucureștiul pierde pînă la 40% din apă.

Deci cine a luat această decizie?

Decizia este susținută de RENEL, dar și alte instituții sunt implicate: Regia Apelor, componentă a fostului Minister al Mediului, instituție de proiectare ale Regiei Apelor.

În mod normal, o asemenea lucrare trebuie să fie aprobată după un prealabil studiu și o analiză de impact. Asemenea lucruri nu s-au făcut, pentru că multe din structurile care fac parte din Ministerul Mediului se ocupau în realitate de activitate economică. De ce neapărat tot ceea ce se face ca activitatea investițională în domeniul apelor este încadrat sub această umbrelă a protecției mediului și ceea ce se face în domeniul petrochimiei, agriculturii și altele, nu?

Îmi amintesc că acum doi ani chiar ministerul Mediului a sprijinit un program care încalcă legislația internațională privitoare la sănătatea pădurilor. Dl. Bleahu, pe altă parte, a fost implicat în scandalul privind importul de deșeuri. Ce ne puteți spune atunci despre consecvența și competența Ministerului Mediului, dvs., care ați fost secretar de stat?

Intr-adevăr, aşa cum spuneți, s-a exercitat din partea industriei lemnului o presiune pentru ca să se accepte supraexploatarea pădurilor. Rata de acumulare a masei lemninoase este estimată la 14 milioane metri cubi pe an. În 1990 și în 1991, acest nivel a fost depășit. Condiția a fost ca în anii următori nivelul de exploatare să coboare sub 14 milioane metri cubi, în aşa fel încât pe o durată de circa 5 ani de zile să nu existe un fenomen de supraexploatare a pădurilor. Presiunea pe care o exercita industria lemnului se datoră capacitatei sale de prelucrare. Ea ar mai fi avut înșă și posibilitatea de a-și crește eficiența în utilizarea masei lemninoase. Sigur, astă presupune investiții. De asemenea, ar fi trebuit să se decidă să-și asigure materia primă din import. Trebuie recunoscut că factorii de decizie ai Ministerului Mediului au cedat mult prea ușor. În ceea ce privește importul de deșeuri, după părerea mea aceasta a fost cea mai mare eroare a acestui minister în anul 1992. În felul acesta, Ministerul Mediului și activitatea lui au fost puternic afectate, nu numai de atitudinea factorilor de decizie, dar și de atitudinea publicului. Era cît se poate de firesc să-ți pierzi încrederea într-o structură care are datoria să protejeze și care, din contră, favorizează un proces extrem de periculos. Nici măcar noi însine nu știm exact care este cantitatea de deșeuri proprii, care este natura lor. Nu aveam o strategie clară asupra modului în care am putea să colectăm, să reciclam sau să neutralizăm și să depozităm în siguranță deșeurile foarte periculoase.

În ce măsură ați fost și dvs., personal, implicat în aceste decizii?

Înă din decembrie 1991, la trei săptămâni după ce acceptasem din nou funcția de secretar de stat, am solicitat să se clarifice situația deșeurilor, precizând că, atât timp cît noi nu știm ce să facem cu propriile noastre deșeuri, nu este cazul să se mai importe altele. Trebuie să transformăm într-un avantaj faptul că noi producem mai puține deșeuri comparativ cu alte țări dezvoltate. De ce să preluăm noi necazurile altora, atât timp cît avem destule ale noastre? Am spus că, în caz contrar, nu-mi rămîne decit să mă retrag. Să să-mi exprim punctul de vedere din afară. Ni s-a promis atunci că ne vom opune importului de deșeuri. La sfîrșitul lunii ianuarie am aflat din presă, că și opinia publică din România, că în zona de sud-vest, în Caraș-Severin, Sibiu și.a.m.d., este în curs o acțiune importantă care atrage după sine investiții de sunte de milioane în România.

Acțiunea a purtat semnătura d-lui ministru Bleahu. A mai existat și altă semnătură?

Direct, nu am văzut niciodată o asemenea semnătură. Am avut o funcție de conducere în Ministerul Mediului, este evident că suport aceleasi consecințe și nici nu sună laș ca să spun că nu am absolut nici o vină. Dar aș vrea măcar să știu dacă din partea noastră măcar s-a dat acel aviz de principiu. Eu am spus atunci: "Ar trebui să se ia legătura cu diferite sectoare economice, care consideră că ar putea utiliza deșeurile ca materie primă, ar trebui să se facă o documentație, iar la Ministerul Mediului ar trebui să ajungă doar documentația în baza căreia se face analiza de impact și doar după aceea noi să eliberăm un aviz favorabil sau nu". Am făcut un material în care am atras atenția d-lui prim-ministru Theodor Stolojan că

INTERVIUL

SĂPTĂMÂNII

Ministerul Mediului nu și justifică locul în structura guvernamentală în condițiile în care în România se importă deșeuri. Măcar atunci am avea circumstanțe atenuante. Trebuie să recunoască că domnul prim-ministru Stolojan a reacționat foarte prompt. A doua zi, dl. Drimmer m-a sunat la telefon reproșindu-mi că l-am reclamat la premier. El bine, sincer să fiu, eu nu folosesc nici un nume, pentru că nu aveam de unde să știu cine anume era implicat în toată treaba asta. Ulterior am constatat că problema deșeurilor era o problemă veche, încă din anul '91, de cînd au existat niște tratative mai vechi.

Cum ar fi și afacerea Royal Galery.

Afacerea firmei Royal Galery s-a discutat foarte mult. Era vorba despre deșeuri de material plastic, dar care presupuneau și o categorie importantă de deșeuri, cele provenite din spitale – extrem de periculoase, pentru care în toate țările dezvoltate sunt restricții foarte severe. În structura deșeurilor intră, după datele tehnice furnizate, cu precădere sticle, care ar fi urmat să fie spălate, tocate, granulate și reutilizate în România. Eu am pus întrebarea: "Cine vă garantează că această firmă, după ce am semnat pentru 102.000 tone sticle pe an, nu ne aduce odată un transport cu sticle de pepsi sau alte băuturi răcoritoare, iar în rest, 95%, numai deșeuri din spitale?". Mai era o problemă: construirea unei fabrici de prelucrare în zona Constanța (care este oricum o zonă critică, datorită combinatorului de la Năvodari ori a deversării apelor Dunării). Acordul fusese dat în luna iulie. Am spus că eu nu sună de acord cu el și mi-am rezervat dreptul să înaintez o copie a lui, însoțită de un comentariu, la guvern. Pînă la urmă mi s-a spus că vor fi prelucrate numai deșeuri din România. Atunci am spus: "Dar de ce să se facă fabrica la Constanța?". O analiză cost-beneficiu ar arăta că plasarea unei asemenea fabrici într-o extremitate a țării este un non-sens. Dacă aș fi cel care investesc, aș fi interesat să fac mici asemenea unități, distribuite pe întreg teritoriul țării.

Ce altă greșeală importantă a Ministerului Mediului a mai existat în această perioadă?

Imposibilitatea de a clarifica și de a face funcționale cele 41 de agenții de protecție a mediului din teritoriu. Aceste componente ale Ministerului Mediului sunt foarte utile și nu e vina lor dacă nu au fost suficient de bine organizate ori dacă funcțiile lor nu au fost suficient de clar stabilite. Marea lor majoritate nu au spații. Spațiile lor aparțin Regiei Apelor, iar agenții sunt nevoiți să platească chirile. Există o mare discrepanță între baza materială a laboratoarelor, să zicem, din Botoșani și a celor din București sau Timișoara. Se mai pune problema de a avea oameni pregătiți corespunzător, de a introduce metode standard, de a se asigura calitatea datelor și.a.m.d. Dar și la ora actuală ce peste 2.000 de angajați ai acestor agenții teritoriale se întrebă care le este rostul, ce trebuie să facă. Un element-cheie al strategiei de protecție a mediului și al programului de dezvoltare instituțională de profil îl constituie tocmai dezvoltarea unui sistem integrat de supraveghere a calității mediului și resurselor biologice (inclusiv starea de sănătate a populației umane) care să furnizeze informația corectă în procesul de evaluare a impactului oricărei activități de dezvoltare economică sau socială. Rețineau celor 41 de agenții teritoriale de protecție a mediului ar reprezenta suportul unui asemenea sistem de supraveghere.

Cit este vorba, în asemenea cazuri, de incompetență și cît de corupție? Cit este vorba despre lipsa unui cadru legislativ și cît despre lipsa de voință?

Este greu de spus. Problemele protecției mediului sunt dificile și ele reflectă slăbiciunea structurii în ansamblul ei. Eu vă garantez că indiferent cine ar fi în conducere Ministerul Mediului în structura sa anterioară sau a celei actuale, va face erori, pentru că nu are cum să nu le facă atât timp cît în 80% din cazuri el se confruntă cu alte probleme decât problemele reale de protecție a mediului. Toată lumea se plinge că nu există legea protecției mediului. De doi ani și jumătate se tot umbără de la minister la minister. De la Parlament legea a fost întoarsă la Guvern.

De fapt, o asemenea lege creează doar cadru care să vizeze modul de gospodărire a deșeurilor, organizarea ariilor protejate și.a.m.d. Legea, ca atare, a fost verificată și de experți ai organismelor internaționale.

Interviu realizat de
GABRIEL ANDREESCU

SERGIU TUMANOV

În dublu rol: Ministerul Apelor, Pădurilor și Protecției Mediului

Mai întâi, un scurt istoric. În ultimii ani ai dictaturii comuniste, președintele Consiliului Național al Apelor – după părăsirea acestuia de către dl. Ion Iliescu, "periculos disident" – s-a trezit peste noapte și președinte al Consiliului Național (fantomă) pentru Protecția Mediului Înconjurător. Puteau fi găsite, în principiu, puncte de contact între cele două instituții, dar explicația acelui miraculos cumul este că persoana în cauză, Ion Badea, actualmente, zice-se, membru marcat al PSM, era un slujitor devotat al dictatorului. Amuzant este nu atât faptul că, în vîitoarea evenimentelor din decembrie '89, proaspătul "emanat" al Revoluției, actualul președinte al țării, n-a uitat de poliță pe care o avea de plătit numitului Ion Badea, pe care nu l-a omis de pe lista ministrilor destituși printre primii, cît faptul că această destituire precipitată, în ciuda motivației personale, a pecetuit totuși, pe termen lung, mezațiană dintre ape și mediul înconjurător. Cu singura deosebire că imediat după aceea ea a devenit o triplă (mezațiană, adăugindu-i-se pădurile).

Fostul ministru M. Bleahu a avut – se știe – repetitive reacții violente la afirmația că ministerul pe care îl conducea să ar fi cuvenit să fie o "poliție a mediului". Chiar dacă iritarea domniei sale își avea explicația, printre altele, în exasperante scandaluri ale deșeurilor, totuși o întrebare esențială rămîne: ce rol joacă de fapt actualul Minister al Apelor, Pădurilor și Protecției Mediului (MAPPM)? Să mai ales: prin ce mijloace și-l exercită? Ambițioasele sale proiecte, precum "redimensionarea industriei și a agriculturii" în cadrul "dezvoltării durabile" (pentru a folosi o locuțune la modă) au darul să provoace consternare pentru cel ce știe că MAPPM nu numai că nu dispune de nici un compartiment specializat în tehnologii industriale sau agricole, dar nici măcar nu are vreun punct de contact instituționalizat cu cele două super-domenii. Să înțeleg și mai important: unde este arbitrul? Pentru că, oricăr ne-ar uni pe toți "iubirea de glie", "ecologii" și "industriași" rămîn părți adverse, reflectînd antagonismul fundamental dintre confortul bazat pe exploatarea (și epuizarea) resurselor naturale și conservarea mediului. Un antagonism menținut, inexplicabil, chiar în interiorul MAPPM atât vreme cît apele și pădurile sănt, pe de o parte, resurse pentru economie, iar pe de alta, factori de mediu: inevitabil, ministru de resort e pus în situația de a juca un rol dublu: o mască rîde (de bucuria succeseelor economice!), o mască plîngere (după mediul înconjurător). Într-adevăr, pentru economie de "fotoli", și alte state au recurs la "cumul de ministere"; de exemplu, în Austria există Ministerul Tineretului, Familiei și Mediului; dar este limpede că cele trei "părți" nu au (spre deosebire de noi) nici un motiv de dispută. Pe scurt: unde se negociază echilibrul exploatare/conservare? În ședințele Guvernului? Greu de presupus.

Recentul Seminar româno-francez "Studii de impact asupra mediului", desfășurat la București între 14 și 18 decembrie 1992, sub egida Centrului European de Competență Profesională, a arătat clar care este deosebirea fundamentală, din punct de vedere instituțional, dintre România și Franța în domeniul protecției mediului. "Studii de impact" (evaluatori mai mult sau mai puțin cuantificate ale deteriorării mediului ca urmare a unor activități umane, preconizate sau în curs de desfășurare) se fac mai peste tot în lume, inclusiv la noi. Dar, în timp ce în Franță studiul de impact și, ca urmare a acestuia, acceptarea sau respingerea activității vizate, susceptibilă de a deteriora mediul, este supus dezbaterei în cadrul unei comisii multidisciplinare de experți, la noi studiul de impact este avizat de MAPPM. Ce rezultă de aici? 1) Că MAPPM, în loc să fie mijlocitorul unei negocieri, își asumă ultimul cuvînt, cu toate că adevărării experti, aflati în contact permanent cu știința mediului, lucrează, cum lese se poate bănuia, nu la minister, ci în instituții specializate; 2) că MAPPM, în virtutea ambienței dirijiste de a controla protecția mediului în România (organizatoric și științific), manifestă tendință permanentă de a se "umfla" (ca și alte organisme guvernamentale de altfel), și 3) că MAPPM (la fel ca și alte minister) fie că nu a ajuns încă la ideea, fie nu admite ideea că probleme dintre cele mai importante pot fi rezolvate optim lansînd "proiecte" pe durată limitată, cu participare de specialiști angajați din afară aparatului central (ceea ce în Occident este de mult o practică de uz curent).

Dar încă și mai important este că, spre deosebire de România, unde descentralizarea a rămas în bună parte la stadiul de slogan, în Franță decidențul unei investiții potențial cauzatoare de prejudicii mediului – arbitrul (imparțial) al "studiu de impact" – este prefectul! În timp ce MAPPM din România, cedind cu greu tentațiilor centralizatoare de sorginte totalitaristă, nu se achită nici măcar de responsabilitate înțind realmente de poziția sa centrală: la trei ani de la înființare, MAPPM nu are nici măcar schiță o procedură de recunoaștere, pentru agenți, inclusiv privați, a competențelor în materie de realizare de studii de impact. Să de ce ar face MAPPM exceptie de la aversiunea, greu disimulată, la privatizare, a mafiei biocratice orchestrată de FDSN?

PERIPEȚIILE UNUI PREȘEDINTE AMERICAN LA SFÎRȘIT DE MANDAT

Ajuns la finele mandatului său, președintele american George Bush a crezut că grătiera în Ajunul Crăciunului a 6 foști colaboratori de-a predecesorului său, Ronald Reagan, inculpați în afacerea Irangate, va trece ca și-neobservată, știut fiind că prezența publicului american în fața miciilor ecrane la ora programului de stiri pe data de 24 decembrie este destul de redusă.

Iată însă că acest gest, calificat de întreaga presă americană, în frunte cu influențele cotidiene "New York Times" și "Washington Post", "de neierat", și va păta că și predecesorul său ultimele zile de președinție.

Astfel, "WP", în editorialul său din 25 decembrie, califica decizia președintelui ca "un ultim abuz comis (de președinte). Instituțiile acestei țări sunt fondate pe adevăr și pe responsabilitatea executivului în fața Congresului, lucru pe care președintele îl ignoră".

Scandalul afacerii Irangate revine deci în acest sfîrșit de an și de mandat preșidențial în actualitatea politică americană prin gestul președintelui și împiedică astfel începerea pe 5 ianuarie 1993 a procesului suspectului nr. 1, Caspar Weinberger, fost secretar de stat al Apărării în Administrația Reagan. Acest proces ar fi putut "aduce elemente noi ce ar fi putut să-l afecteze chiar pe președintele Bush" - declară duminică 27 decembrie procurorul Lawrence Walsh, cel ce se ocupă de 6 ani de această anchetă.

Inainte însă de a continua cu reacțiile ce au urmat grătierii preșidențiale, să reamintim pe scurt cronologia celei de-a doua mari afaceri preșidențiale americane (prima fiind Watergate, afacere ce l-a obligat pe președintele Richard Nixon să demisioneze în 1974):

iulie '85 - Ideea că vînzarea de arme Iranului ar putea favoriza eliberarea ostașilor americanilor din Liban fi este sugerată lui Robert McFarlane, consilier pentru afaceri de securitate națională al președintelui Reagan, de un responsabil israelian.

august '85 - Are loc prima livrare de arme Teheranului, via Israel.

ianuarie '86 - Reagan autorizează CIA să participe la operațiuni, dar le interzice responsabililor să divulge acest lucru Congresului american.

aprilie '86 - Locotenent-colonel Oliver North, unul din responsabilii operațiunilor, calculează profitul obținut în 9 luni: 12 milioane dolari. Propune într-un memoriu ca acești bani să fie utilizati pentru ajutorarea rebelilor anti-sandiniști, Contras, din Nicaragua.

septembrie '86 - Afacerea este descoperită, John Poindexter, unul dintre consilierii președintelui Reagan, și-a suumă întreaga responsabilitate a afacerii, încercând

astfel să-l "spiele" pe președintele. (Același lucru l-a făcut și Gerald Ford pentru președintele Nixon în perioada Watergate.)

martie '87 - Reagan recunoaște la rîndul său că era la curent cu afacerea, dar că ignora că beneficiile erau detinute în favoarea rebelilor Contras.

noiembrie '87 - Congresul american conchide în urma anchetei că președintele este

responsabil în afacere, umbrindu-i astfel acestuia ultimul an și jumătate din cel de-al doilea mandat.

mai '89 - North este condamnat la 2 ani de închisoare cu suspendare și 150.000 dolari amendă. (Doi ani mai tîrziu este însă achitat, ca de altfel și Poindexter, al cărui proces nici nu începuse bine cînd a fost anulat.)

iunie '92 - Weinberger este inculpat de Walsh pentru "sperjur, obstrucționarea justiției, declarări și mărturii false" în timpul anchetei asupra scandalului. Procesul urma să înceapă pe 5 ianuarie 1993.

și în sfîrșit, 24 decembrie, ziua grătierii lui Weinberger și a încă 5 foști responsabili în Administrația Reagan ce erau inculpați în afacere: Robert McFarlane, Elliot Abrams, fost secretar de stat pentru afaceri inter-americane, și 3 funcționari CIA: D. Claridge, A. Fiers și C. George.

În urma gestului președintelui, procurorul Walsh declară pe 24 decembrie, într-un interviu dat postului de televiziune ABC, că "președintele Bush este acum obiectul anchetei noastre deoarece el a ascuns poate niște documente în timpul anchetei". Bush, pe vremea declanșării scandalului fiind vicepreședinte al SUA, este acuzat de Walsh că ar ascunde o parte din notițele luate în noiembrie 1986, în cursul reuniunilor privind afacerea Irangate. Dar președintele Bush a afirmat din totdeauna că a luat cunoștință de schimbul arme-ostașeci doar la mijlocul lui decembrie '86.

Aflat pentru perioada sărbătorilor Crăciunului în reședința preșidențială de la Camp David, Bush nu a comentat în nici un fel acuzațiile ce i se aduc. Purtătorul de cuvînt al Casei Albe, Marlin Fitzwater, afirma totuși, într-un interviu publicat pe 26 decembrie în "WP", că "președintele

are intenția să facă publice toate notițele ce le mai deține în legătură cu această afacere, dar că ele nu vor mai aduce nimic nou". Existența acestor noi notițe este în contradicție cu declarațiile lui Bush din timpul campaniei electorale; astfel, pe 15 septembrie 1992, într-un interviu dat postului de televiziune NBC, Bush declară: "Am dat fiecare bucătică din notițele pe care le aveam în legătură cu această afacere și nu mai am nimic de explicat procurorului". (Bush fusese interogat de procurorul Walsh, în 1988, timp de 5 ore, asupra detaliilor afacerii.)

În Congresul american, președintele Comisiei judiciare a Camerei Deputaților, Charles Schumer (democrat), evoca pe 27 decembrie

presei că "începînd cu luna viitoare, procurorul Walsh îl va interoga din nou pe Bush despre notițele din timpul afacerii Irangate".

Inaintea plecării sale spre Somalia, unde și-a sărbătorit Anul Nou alături de trupele americane, călătorie ce a continuat la Soci, unde a semnat împreună cu președintele rus Eltsin tratatul START-2, în cadrul unei conferințe de presă organizată la Casa Albă miercuri 30 decembrie, președintele Bush și-a exprimat pentru prima oară de la redeclanșarea scandalului Irangate punctul de vedere, declarînd că "am acționat conform prevederilor Constituției asupra puterilor președintelui; sunt mindru de ce peste 25 de ani cît am fost în serviciul public, servind în mod decent, onorabil și cu integritate țara". Concomitent, un sondaj Gallup, publicat în "US Today", arăta că 54% din americani dezaprobașera actul de grătire al președintelui, doar 27% fiind de acord cu decizia lui.

În așteptarea deznodămîntului acestei afaceri, din care mulți americani nu mai înțeleg nimic datorită complexității sale, trebuie remarcat faptul că această tranzacție triunghiulară a rămas în cele din urmă fără succés:

1) Dacă B. Weir și D. Jacobson au fost eliberați din Liban în septembrie '85, respectiv în noiembrie '86, numărul noilor ostașecii americani a crescut sensibil în perioada afacerii;

2) Intermediarii afacerii, după ce și-au umplut bine buzunarele cu comisioane, au dispărut de tot;

3) În sfîrșit, scopul final al tranzacției a rămas neaținut, sandiniștii rămnind la putere în Nicaragua...

posibilitatea dechiderii unei anchete asupra grătierii preșidențiale, deoarece în opinia sa "aceste grătiri au fost acordate de un președinte la sfîrșit de mandat, înainte de începerea unui proces major ce ar fi putut să-l afecteze pe președinte însuși".

La rîndul său, principalul inculpat grătit de președinte, C. Weinberger, declară la trei zile de la grătire că "anchetașorii au încercat să obțină de la mine o mărturie falsă pentru a-l putea inculpa pe fostul președinte Reagan". "O mărturie falsă este ultimul lucru pe care-l doresc un procuror. Tot ce î se cerea lui Weinberger era să spună adevărul" și replica pe 28 decembrie purtătorul de cuvînt al procurorului Walsh. Continuînd, el a declarat

EURONEWS – canal nou de televiziune ce este captat începînd cu 1 ianuarie de 40 milioane de familii europene

Un echivalent al CNN-ului american (canal de televiziune ce difuzează știri 24 de ore din 24) a apărut începînd cu 1 ianuarie pe ecranele televizoarelor europene.

Euronews, numele "noului născut", este primul canal de televiziune multilingv din Europa, sunetul fiind emis simultan (prin schimbarea frecvenței sale de transmisie) în germană, franceză, engleză, spaniolă și italiană, iar într-un viitor apropiat și în arabă.

Sateliul Eutelsat, cel ce asigură retransmisia emisiunilor, "mătură" întreaga Europă, fosta Uniune Sovietică (partea europeană), Africa de Nord, Egiptul și Israel. Captarea emisiunilor se poate face fie prin cablu, fie cu ajutorul unor antene parabolice de 80 cm. (pentru Europa de Est este necesară o antenă ceva mai mare). Transmisia este asigurată deocamdată "doar" 20 de ore pe zi, urmînd a acoperi cele 24 de ore la finele anului 1993.

"Canalul Euronews nu va practica vedetismul, fiind primul canal de televiziune fără nici un prezentator. Cei 40 de ziaristi, ce reprezintă 10 naționalități, vor comenta imaginile din off" declară săptămîna trecută unul din cei 4 redactori-șefi ai canalului, fost colaborator la France 3, Gérard Decq. Ceilalți 3 redactori reprezintă Italia, Spania și Anglia, reliefind astfel caracterul european al Euronews-ului.

Gabriela Adameșteanu (redactor-șef), Rodica Palade (redactor-șef adjunct), Gabriel Andreescu, Andrei Cornea (publiciști comentatori), Andreea Pora (șef secție), Oana Armeanu (redactor), Mariana Dinu (secretar general de redacție), Dan Perjovschi (grafician), Anton Burtea (șef serviciu tehnic), Cornelia Nicolae (contabil), Radu Dobândă (șef serviciu corecțură), Manuela Gheorghiu (corecțură), Gina Marin (fotoreporter), Didina Marc, Maria Filip (procesare texte), Mircea Ionescu, Ioan Condor, Mihnea Chiua, Flori Sava (difuzare)

Responsabil de număr: Rodica Palade

Redacția și administrația: București, Calea Victoriei 120. Telefon 614.17.76, Fax. 614.15.25. ISSN-1220-5761

Tiparul executat la
"PROGRESUL
ROMÂNESC SA"

Calea Plevnel 114
Tehnoredactare computerizată
Vall Alexandru

LUMEA

